

**Joan Bodon**

**Contes  
del Drac**

**Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc**

3 Place Joffre, 13130 Berre L'Étang

<http://www.lpl.univ-aix.fr/ciel/>

**C.I.E.L. d'Oc**

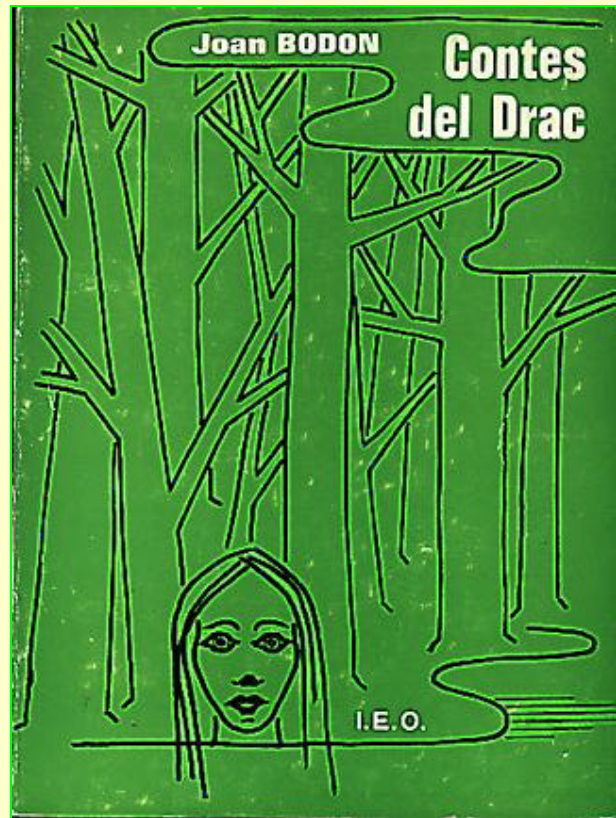
Cobèrta d'Enric JOLY.

JOAN BODON

# Contes del Drac

I.E.O. ROÈRGUE E ALBIGÉS

1975



## DEL METEIS AUTOR

- *Contes del meu ostat*, Salingardes, 1951.
- *Contes dels Balssàs*, Salingardes, 1953.
- *La grava sul camin*, I.E.O., 1956 (2° edicion, L.L.O., 1968).
- *La Santa Estela del Centenari*, Subervie, 1960 (2 edicion, I.E.O., « A Tots », 1973).
- *Lo Libre dels grands jorns*, I.E.O., 1964 (2° edicion, C.E.O., 1973).
- *Lo Libre de Catòia*, L.L.O., 1966 (*Catòia l'Enfarinat*, versió catalana per Artur Quintana, Club Editor, Barcelona, 1973).
- *Res non val l'electrochòc*, poëmas, «4 Vertats», 1970.
- *La Quimèra*, I.E.O., « A Tots », 1974.

## PER PAREISSER:

- *Sus la mar de las galèras*, poëmas.  
*Los contes que sègon  
los teni de ma maire  
nascuda a la Ribièreira,  
comuna de Mirandòl-Bornhonac.  
La Ribièreira, en Albigés,  
èra parròquia de la Plancada,  
en Roèrgue.*

# L'ENFANT POLIT

Un còp i aviá lo Drac. Lo Drac èra lo filh del Diable.

Un còp i aviá l'enfant polit...

E l'enfant polit èra montat sus un pomièr de pomas rojas al pus fons de l'òrt lo long del camin. Passèt un cavalièr sus un caval negre.

« Enfant polit, diguèt lo cavalièr, ai set, soi a sèla dempuèi lo matin. Seriás plan brave de me getar una poma... »

L'enfant polit causiguèt la poma pus gròssa, la pus fresca. Prenguèt vam per la getar. Mas del vam que prenguèt la branca li manquèt. Prompte lo cavalièr dobriguèt lo sac. Lo cap primièr l'enfant polit i tombèt dedins.

« A !... a !... a !... » se riguèt lo cavalièr, que tirèt lo laç corredor, puèi estaquèt lo sac darrièr la sèla, en travèrs sus l'esquina del caval.

Patrac... Patrac... Patrac... Un brieu galaupèt lo caval. Puèi s'arrestèt aval a Porcassés davant la pèira verda.

« Pèira, dobris-te, soi lo Drac ! » cridèt lo cavalièr. E la pèira se dobriguèt e lo caval negre dintrèt. Darrièr el, la pèira se tornèt barrar.

Patrac... Patrac... Patrac... Encara lo caval galaupèt tot un brieu dins lo país de jos la tèrra. Aquí, pr'aquò, i se vei, que pertot beluguejan de rocalhas d'aur e s'escampan de vam de rius de viu argent.

« Dracon !... Dracon !... » Una femna cridava sus la pòrta d'un ostal pichon -  
« Òu, Dracon, qué me pòrtas de bon ?... »

— De carn fresca ! respondèt lo cavalièr, qu'èra lo Drac.

— É ben ! i tornèt la femna. I a de plaça dins la barrica del canton... »

Lo Drac davalèt de caval, prenguèt lo sac, anèt a la botiga. Desfonsèt la barrica del canton. Dessarrèt lo laç corredor del sac. Tirèt pels pès l'enfant polit, lo butèt dins la barrica e prompte la tornèt fonsar, mas daissèt la bonda dobèrta.

Tres còps per jorn, cada jorn, la Draquessa veniá: « Enfantonèl, polidonèl, para lo caisson, pel trauc del bondon... »

Mas l'enfant polit voliá pas parar lo cais. La Draquessa, per l'amigadar, tornava dire: « Para lo caisson, fanton, que te pòrti quicòm de bon... »

L'enfant polit voliá pas res entendre. Alara la Draquessa cridava: « Se paras pas lo cais, amb la bonda taparai lo trauc e t'estofaràs, t'estofaràs !... »

Qué far mai ? L'enfant polit parava lo cais. E la Draquessa, amb un culhièr pichon d'argent, butava la mangiscla dedins. De bona mangiscla ça que la: castanhas cuèchas e demesidas dins de lach, milhàs prestit amb de mèl, e de burrada, e de formatges sucrats. Puèi lo Drac arribava: « Fantonet, polidet, dona-me lo teu det, lo teu det pichonet !... »

L'enfant polit donava lo det. Lo Drac lo palpava: « A ! que seràs lèu grasset !... Que seràs lèu grasset !... Que faràs pas un plec !... »

Comprenguèt lèu, l'enfant polit. Comprenguèt que quand seriá pro grasset lo sortirián de la barrica e fuoc al cuol dins la marmita. Consi far ? Consi far per se'n tirar ?

De mirgas, pr'aquò, venián cada nuech saufinar pel trauc de la bonda. L'enfant polit las velhèt. La primièira que se sarrèt, el l'agantèt pels guinhons e la tirèt dedins, puèi la metèt a la pòcha de las calças e lo mocador dessús.

L'endeman, arribèt la Draquessa amb de mangiscla. E puèi lo Drac: « Fantonet, polidet, dona-me lo teu det, lo teu det pichonet... »

L'enfant polit levèt lo mocador e pel trauc donèt la coeta de la mirga.

Lo Drac palpèt, palpèt e se reganhèt: « Femna, femna, magrís lo nòstre pensionèl... A pas que los òsses e la pèl... Femna, li portaràs lo milhàs dins lo plat bèl... »

La Draquessa portèt de milhàs dins lo plat bèl. L'enfant polit calguèt que mangès, que mangès... tament que los botons de las calças ne petavan. Mas la coeta de la mirga engraissava pas, e lo Drac, quand veniá palpar pel trauc, cada còp se reganhava... Aital durèt una setmana.

Un matin, pr'aquò, coma lo Drac arribava, l'enfant polit cerquèt per las pòchas. Mas lo mocador, l'aviá sortit per se soflar dins la nuèch e la mirga se n'èra anada.

Ja lo Drac se sarrava del trauc e ja cridava: « Fantonet, polidet, dona-me lo teu det, lo teu det pichonet... »

L'enfant, pecaire, donèt lo det.

« A !... a !... a !... » se riguèt lo Drac. « A !... a !... a !... Aqueste còp es plan mofle, d'un còp es vengut confle... Femna, vau desfonsar la barrica e puèi anarai sus tèrra sonar los Dracons, los meus Dracons... »

Lo Drac desfonsèt la barrica. Pels pès tirèt l'enfant polit e lo portèt a la cosina.

« Femna ! diguèt lo Drac, cresi pas que siá plan lèste, lo te daissi que l'aprèstes... »

E lo Drac se n'anèt. La Draquessa montèt l'ola grand sul fuòc e puèi, davant la pòrta, amb la pigassa se metèt a far d'asclas.

L'enfant polit se sarrèt e de rire i !... i !... i !... e de rire i !... i !... i !... edesesarrarencaramaii !... i !... i !... i !...

« Fanton ! se reganhèt la Draquessa, dins l'estat que sias compreni pas ço que i a de tan risible.

— Femna, risi de vos veire far i !... i !... i !... Deu èsser pel primièr cop que fasètz d'asclas i !... i !... i !... i !... i !... Sabètz pas solament téner lo margue de la pigassa !

— E creses de lo téner melhor que ieu, tu ?

— Donatz-me la pigassa e veiretz !... »

La Draquessa donèt la pigassa. L'enfant polit tenguèt fort lo margue e pinga ! panga ! amb lo talh sul cap de la Draquessa, e sul col, e sus l'esquina, pertot...

Sul fuoc l'aiga bolissia dins l'ola grand. L'enfant polit amassèt los troces ensagnosits de la Draquessa. Un après l'autre los getèt dins l'ola.

Alara una vapor se levèt dins la chimencia. Una polida filha sortiguèt de l'ola e se pausèt sul ponde.

« Enfant polit, diguèt la filha polida, vèni que t'abrace. Lo meu embelinament es tu que l'as bresat. Soi tornada coma de davant la princessa, la filha polida del país de jes la tèrra. Vèni que t'abrace... »

L'enfant polit se sarrèt, abracèt la filha polida. Ela de~ nosèt lo riban de seda que retenia lo seu pel...

« Prince, espèra-me. Vau anar ligar la pèira verda. Jamai tornarà pas dintrar aici lo Drac, aquel Drac òrre que m'aviá despoderada... En bruèissa negra m'aviá cambiada... Espèra-me, prince meu... »

La filha polida se n'anèt. Amb lo riban de seda liguèt la pèira verda, puèi tornèt davalalar dins l'ostal pichon.

Es aital que l'enfant polit venguèt lo prince de la filha polida, al país de jos la tèrra, en aval pels travèrses de Porcassés...

## LOS DRACONS

Un còp i aviá los Dracons. Los Dracons èran los filhs del Drac, los filhs del Drac e de las femnarassas que d'aquel temps sus la tèrra mens que uèi ne mancava pas.

E los Dracons, a caval darrièr lo Drac, coma lo vent galaupavan cap a Porcassés.

« De carn ! De carn ! De carn !... » tustavan los fèrres dels pès. « Fresca ! Fresca ! Fresca !... » se brandissían las sèlas.

« Òu... Òu... Totes ! » cridèt lo Drac davant la pèira verda. « Pèira, dobris-te, soi lo Drac !... »

Los cavals nifavan que s'èran arrestats, mai d'un Dracon trantolèt sus la sèla, mas la pèira se dobriguèt pas.

Tornèt cridar lo Drac encara pus fòrt: « Pèira, dobris-te... Dobris-te, soi lo Drac... Soi lo Drac !... »

Mas la pèira brandava pas. Lo Drac davalèt de caval. « A l'ajuda ! ornhèt. A l'ajuda, vosautres !... »

Los Dracons davalèron eles tanben e se sarrèron de la pèira, e de tirar, e de butar, e de se desonglar. La pèira trantolava solament pas !

I... I... I... Los cavals daissats campèstres fugissían cadun de son costat. Los Dracons de levar lo cap e de partir a l'escorsa cadun darrièr son caval.

Lo Drac demorèt tot sol. Alara vegèt lo riban de seda que ligava la pèira.

« Soi traït ! cridèt lo Drac. Soi traït. Ara compreni. M'a jogat, l'enfant polit. Aicí, vosautres ! Aicí ! M'abandonessètz pas !... »

Los Dracons se tornèron sarrar e baixavan lo cap. Los cavals èran luènh.

« Enfants ! cridèt encara lo Drac. Enfants, soi fòrabandit del país de jos la tèrra. Un òme pichon m'a raubada la princessa. Suls òmes totes me vòli vengar.

— Paire, t'ajudarem !... t'ajudarem !... t'ajudarem !... bramèron los Dracons e levavan lo ponh.

— Alara, escampilhatz-vos sus tota la terra. Maridatz-vos amb las filhas pels ostals. Lo jorn, viuretz coma los autres òmes, mas cada nuèch tornaretz Dracs. Tendretz los poders que ieu teni. Los enfants vòstres los tendràn. Partissètz totara. Pertot ont seretz ieu serai... »

Los Dracons saludèron lor paire, los ponhs sarrats a plec de braç. « A !... a !... a !... a !... » Refreniguèt pels travèrses lo rire del Drac. Puèi los Dracons s'escampilhèron. Aital comencèt lo temps aule.

## LA FILHA DE LA PRUNIÁ

Alara, d'aquel temps, i aviá de Dracs pertot. Mas degun los coneissiá pas. Lo jorn trabalhavan amb los autres òmes e coma los autres òmes manjaván e bevián. Sovent èran de bonas gents. La nuèch pr'aquò, cada nuèch, lo sang del Drac los tirava del lièch. Cargavan una pèl de bèstia que lor juntava de cap als pès e partissián en ornant trevar pels camps e pels vilatges. Mai d'un còp se sonavan un l'autre, s'atropelavan coma de lops. Malaür per l'òme que passava !...

Un ser, après la sopa, una filha de la Pruniá partiguèt per la Ribièreira que l'esperavan per velhar: se devián plumar las aucas.

La filha seguèt la carral que crosa pels bosques e puèi lo camin grand. Passèt l'ostal dels Balssàs ont uèi se ten l'escòla. Ja se vesían los primièrs lums de la Ribièreira.

Alara: « O !... O !... O !... O !... » una clamor se levèt sus Viaur, aval a la Calquièira. « O !... O !... O !... O !... » Aquò montava lo long del rèc e de cadenas darrìer se brandissián. « O !... O !... O !... O !... » Ja sul camin grand calelhejavan los uèlhs de las primièiras bèstias que se sarravan. S'ausissián los bufals e los còps de caisses.

La filha cridèt: « A l'ajuda !... » E de córrer, e de córrer... Qual sap se las bèstias la ganharián pas ? Aval sul codèrc, un secador de castanhas se quilhava. La filha i dintrèt, tornèt barrar la pòrta e butèt lo verroilh. Dedins i aviá pas degun. Mas lo fuoc cremava.



« O !... O !... O !... » Las bèstias èran aquí. Ornhan. Las cadenas saquejadas venían batre las parets.

La filha se metèt de genolhs, comencèt la pregària. La pòrta trantolava, cruississia. De per defòra, a còps de dents, las bèstias la rosegavan. Las pòstes se desjuntèron, las ferrassalhas tombèron. S'ausiguèt una votz rauca: « Filha, te daissam la vida sauva se per bon grat t'abandonas a nosautres... »

« Mon Dieu ! cridèt la filha. Mon Dieu, se me desliuratz d'aquí me farai sòr de convent... »

« A !... a !... a !... a !... » refreniguèt lo rire sauvatge. En fum se demesiguèron las bèstias acarnassidas. La filha demorèt tota sola, agenolhada contra la paret.

Es aital que la trobèt a mièjanuèch l'enfant de Cerièis qu'èra vengut per saquejar las asclas. La menèt a cò de la Cerièissa. Aquí la confortèron, la metèron al lièch.

Mas lo matin, ela, tanlèu se levar, diguèt adieu-siàtz a totes e se n'anèt al convent, sens tornar passar per la Pruniá...

## L'AUCA

D'aquel temps, a la Ribièreira, dins l'ostal vièlh de la Cerièissa demoravan un òme e una femna que lo nom uèi se n'es perdut. Avián pas gaire de ben, tenián solament un parelh de vacas magras. Aquò lor fasiá pas un viure. Cada jorn la femna se n'anava fialar deçà delà per un o per l'autre. L'òme, a la sason, se logava per ajudar dins las gròssas bòrias. Mas cada ser totes dos tornavan pro lèu del trabalh e sopavan al lor ostal. Bevián una escudelada de bolhon, rosegavan una codena, o rufavan tres o quatre castanhas. Puèi la femna levava la taula. L'òme se siesiá al canton del fuòc.

« Òme, disiá la femna, soi lassa, anem al lièch... »

— Femna, respondiá l'òme, partis primièira ! Ieu vendrai quand aurai sòm... »

La femna s'anava jaire dins lo lièch que s'amagava darrièr l'escalièr del trast. L'òme, demorat tot sol, amb la rispa sarrava las cendres sul fuòc, atudava lo lum e se n'anava defòra. Mai d'un còp dins la nuèch la femna se desrevelhava. Mas al prèp d'ela jos las flaçadas i aviá pas degun. La femna se siesiá sus la colcera. Sonava lo seu òme. Degun respondiá pas. E aital cada nuèch dempuèi vint ans que s'èran maridats.



Lo matin, a primalba, l'òme tornava. Esclopejava dins la cort. Dobrissiá la pòrta. Dintrava, disiá: « Veni de far un torn. As plan dormit, femna ?... »

La femna se levava sens respondre e ja caliá partir pel trabalh.

Un ser d'ivèrn pr'aquò, la femna se diguèt: « Aquesta nuèch vòli saber ont passa lo meu òme. Aquesta nuèch ieu lo segrai... »

E s'anèt jaire tota vestida. Se mordissiá los dets per s'endormir pas. L'òme atudèt lo lum, dobriguèt la pòrta. La femna se levèt, prompte lo seguèt. Mas dins la cort lo vegèt pas mai. Amont, sus la paret, un fotral de can sautèt de l'autre costat e fugiguèt darrièr lo bartàs.

La femna dobriguèt lo portal e se n'anèt sul camin. Las estelas dins lo cèl beluguejavan mai que pus. A cada vial la femna se tampava, agachava, sonava. Mas degun se vesia pas, degun respondiá pas.

La femna ne podia pas mai de cridar. Lo freg la ganhava, se tornèt virar. Davant l'ostal se pensèt: « Sabi pas ont es passat lo meu òme mas lo vòli esperar. Veirai ben, quand tornarà ! »

Jos la passada i avia una carrada de fuèlhas secas. La femna montèt sul carri, s'acaptèt de fuèlhas e esperèt.

Tot d'un còp, de per defòra, una bèstia negra sautèt sus la paret e se daissèt tombar dins la cort. Era lo can, lo fotral de can, aquel qu'avia fugit darrièr lo bartàs e que tornava. Portava a plec de cais una auca gròssa que lo cap ne pendolava. La femna se regassava, retenia l'alèn.

Lo can venguèt, se sarrèt del carri, passèt dejós. Entremièg las ròdas pausèt l'auca e tot doçament se metèt a la rosegat. S'ausissian los òsses que petavan: cròc... cròc... cròc... La femna gausava pas se bolegar mas, de tant que tremolava, las fuèlhas ne fresinejavan.

Lo can acabèt l'auca. Sortiguèt de jol carri, passava la lenga suls pòts. Puèi anèt al pachòc per beure. Lo pachòc èra gelat. Lo can se sieguèt sus las patas de darrièr, estirèt la coeta sul gèl, levèt lo cap e gingolèt: « Oo... Oo... Oo... »

« Oo... Oo... Oo... » respondèt un autre gingolal del costat de la Carrairia.

Lo can se levèt, sautèt sus la paret, se daissèt tombar sul camin, e de córrer, e de córrer...

La femna se tirèt de per las fuèlhas, davalèt de sul carri e s'anèt claure dins l'ostal. Gausèt pas clavar la pòrta pr'aquò, mas se sieguèt al canton del fuòc, tirèt lo capelet.

Aviá las dents que se reganhavan e los genolhs que s'entretustavan. Es aital que l'endemán lo seu òme la trobèt, quand dintrèt...

« Femna, demandèt el, femna, siás malauta ?

— Òme, respondèt ela, aquesta nuèch ai volgut saber ont partissiás. T'ai volgut sègre, mas t'ai pas vist. T'ai volgut esperar mas ai agut freg. Alara me soi tornada claure per me calfar al prèp del fuòc...

— Femna, femna, me dises pas tot. Siás demorada un brieu defòra. As vist quicòm !

— Ai vist un can. Ieu m'èri jaguda sus la carrada de fuèlhas. Lo can portava una auca. E l'es venguda manjar entremièg las ròdas del carri. Los òsses petavan: cròc... cròc...

— Malastre per tu ! cridèt l'òme. Malastre ! Aquel can: èri ieu. L'auca l'aviái raubada dins l'establon de Betelha. La nuèch me cal repasar. Se t'aviái sentida sul carri, te manjavi coma l'auca... O sabes ara. Ieu, soi un Drac... »

La femna se levèt, brandiguèt lo capelet. L'òme se recuolèt, dobriguèt la pòrta. Lo primièr rai de solelh venguèt tustar sul vaisselièr. Defòra lo gal cantava. Caliá tornar partir pel trabalh...

## LO MOTON

Aquel ser, lo Caussenc de la Ribièreira, quand aguèt claus tot son fedum, se mainèt que mancava lo moton pus gròs. E nòstre òme tornèt partir tot sol, lo long del rèc, pels travèrses. A cada pas sonava: « Tetin, bè... Tetin, bè... Tetin, bè... » Mas res respondiá pas. Lo Caussenc totjorn davalava. Sentissiá ja la frescura de Viaur.

« Bè... Bè... Bè... » Una bèstia bialava darrièr lo bordigàs. Lo Caussenc se sarrèt e vegèt, entravat per las rómechs, un moton, un brave moton, lo seu moton.

Lo Caussenc lo desentravèt, mas lo moton se podiá pas téner. Aviá las patas ensagnosidas. « Paura bèstia ! Te vau portar... » E lo Caussenc carguèt lo moton sus las espatlas puèi tornèt montar lo long del rèc. Mai l'òme montava, d'ont mai lo moton pesava... Lo Caussenc bufava, susava e pantugava e se plegava a se copar los rens.

Tot d'un còp, de l'autre costat de Viaur, una votz cridèt: « Dracon !... Òu, Dracon !... Ont siás, Dracon ?... » Sul copet del Caussenc lo moton se brandiguèt, quilhèt lo cap e respondèt: « Soi aici que trantoli sus l'esquina del vesin... Soi aici... »

Lo Caussenc se revirèt, prenguèt vam, e flòc ! getèt lo moton al pus fons del rèc...

Mas davant de tocar tèrra la bèstia se demesiguèt en fum: « A!... A!... A!... A!... »

« A !... A !... A !... A !... » respondèt un autre rire marrit de l'otra part de Viaur. Es aital que los Dracons se donavan de bon temps.

## LA PÈL

La filha de Tardiu de la Gulhoniá se maridava. Preniá lo cabdèt del Gafalong de la Cufariá. La campana de la Plancada trelhonava, la nòça arribava. Calguèt dintrar dins la glèisa.

Sul portal, lo novi trantolèt, anèt batre contra la paret. Pr'aquò èra dejun e de vin n'aviá pas tastat. Lo contranòvi lo volguèt reténer pel braç. Aquel braç èra freg coma de gèl. La nòvia ja se plorava. Lo nòvi se remetèt pr'aquò, dintrèt. Mas prenguèt pas d'aiga senhada. Sul còp degun ne faguèt pas cas, mas la Cardinalha vièlha de la Vareliá se'n deviá sovenir pus tard...

Lo curat comencèt la messa. De filhas companhas de la nòvia cantèron de polits cantics... Quand las bagas se benesiguèron, un còp de mai lo nòvi trantolèt mas s'acranconèt a una cadieira per tombar pas.

E puèi se passèt a la sacristia, los registres se signèron. Lo nòvi tornava rire. « Plan mercé, Monsen lo Curat, diguèt Tardiu lo vièlh. E vosautres, a l'ostal, que la sopa nos espèra... »

Tota la nòça se'n tornèt a la Gulhoniá. Lo repais èra prèst dempuèi un brieu. Aquò sentissiá bon pel fornèl. Vièlhs e joves, los convidats se metèron a taula, e los plats un darrièr l'autre se seguián. Bonas causas que se mangèron, del vin melhor que se beguèt. Sul ser, vèrs las sièis oras, los convidats se levèron, maniera d'anar far un torn per la cort o al cap del prat per se saquejar un bocin e per melhor desgresir tant de mangiscla. D'aquel temps, las cosinièiras cambiavan las escudèlas.

Coma la nuèch tombava, Tardiu lo vièlh sonèt son mond: « Anem... Anem... Cal tornar sopar... »

Tot aquò se remausèt, tot aquò se sieguèt al torn de la taula un còp de mai garnida. Alara se mainèron que mancava lo nòvi.

Tardiu lo vièlh de sortir e de sonar encara. Degun respondèt pas.

« Qué volètz, diguèt la Cardinalha de la Vareliá, benlèu es partit lo que cercatz... per trobar qualqu'un... O benlèu un afar lo pressava... Qual sap ? Mas cap de nòvi manca pas sa primièira nuèch de maridatge... Aquel tornarà coma totes, veiretz. E nosautres mangem, cal pas que lo bolhon se fregiga... »

Cadun prenguèt de bolhon. Encara degun gausava pas parlar fòrt. Mas las polalhas rostidas e bolidas de tot biais tornèron començar d'arribar, e de vin vièlh per escalfar las avelhas... Tament que degun pensèt pas mai al nòvi.

La nòvia, pr'aquò, tota sola a la plaça nauta, tirèt lo mocador blanc per s'eissugar los uèlhs que se podiá pas mai téner de plorar. Alara quicòm la frelhèt per una camba. Un can èra jos la taula, un can felut que degun coneissiá pas.

« A can !... A can !... » cridèt lo contranòvi. « Defòra, que siás plen de nièiras !... »

Mas lo can pausèt son cap suls genolhs de la nòvia: « Paura bèstia, diguèt ela, demòra, te donarai los òsses... »

Lo can demorèt. La nòvia li donava los òsses e mai tot còp de bons talhons. Lo can semblava comprene. Tot doçament bolegava la coeta...

La nòvia èra lassa. Diguèt a Tardiu: « Papa, ne podi pas mai. Ieu me'n vau al lièch. Aital un darrièr còp dormirai coma una filha... »

E se n'anèt dins la sia cambra. Se desvestiguèt, pausèt sus la cadieira lo vel blanc e la rauba florada.

Ara lo cotilhon de dentèla... Quicòm se boleguèt darrièr l'armari. La nòvia se revirèt. Lo can èra dintrat dins la cambra, tot lhabrut, la lenga roja que pendolava.

« Tirè !... Tirè !... » cridèt la filha. E de téner lo cotilhon d'una man e l'autra sul seu còr...

Lo can sautèt. Se daissèt tombar sul ponde: « Crenhas pas... Soi ieu... »

Lo can parlava. Era pas mai un can. Era lo nòvi, òc, el. E se risiá. Sul ponde reballava la pèl feluda.

« A ! Draconàs, aqueste còp te teni ! Te teni !... » De darrièr l'escalièr qualqu'un sortiguèt: la Cardinalha de la Vareliá... E amassèt la pèl, la rebostoirèt jol braç e prompte per la pòrta, a la cosina, al fuòc.

« A ! me sabíás pas aquí, tornava cridar la Cardinalha, me sabíás pas aquí !... Mas te velhavi... Al fuòc, la pèl !... »

Lo nòvi, pr'aquò, aviá segut darrièr. « Per pietat ! gingolava. Per pietat ! Daissatz-la me tocar amb lo det pichon... la pèl... solament amb lo det pichon... »

Ja la pèl se rabastinava. Los convidats s'èran sarrats e butavan lo nòvi en rè. La Cardinalha saquegèt las asclas. Una flamba montèt. Demorèt pas res de la pèl infernenca.

« Anem, diguèt la Cardinalha, anem, lo nòvi, vai-te'n al lièch. La tia femna t'espèra, ara seràs un òme coma los autres... »

E lo menèron dins la cambra. Trantolava a cada pas. Sus la cadieira la nòvia se siesiá tota freja e tremolava.

« Jasètz-vos en patz, diguèt la Cardinalha. Jasètz-vos, enfants, qu'anam far calfar de vin e lo vos portarem plan caud, que tornètz prene vam... »

Se jaguèron. Lor portèron de vin caud. Totes los convidats cantavan: sabían que seriá pas pus Drac, lo gendre de Tardiu. Jamai pus...

Es dempuèi aquela nuèch que se pòrta de vin caud als nòvis al lièch...

## LO CAVAL DE LA CALQUIÈIRA

Per Nòstra Dòna d'agost, vint-e-dos joves de la Ribieira anèron a la vòta de Bornhonac. I a de bèlas filhas en Albigés, maurèlas e sens debasses, e sabon dançar en vos abraçant coma cal.

Talament que los vint-e-dos joves s'atardivèron. Sopèron a Bornhonac cadun amb la sia cavalièira. Tenián tota la taula de l'aubèrga. Mangèron de polet rostit e beguèron res que de vin de Galhac. Puèi encara mai dancèron. Passava mai de mièjanuèch quand lo bal s'arrestèt.

Calguèt dire adieu-siàtz a las joventas e se prometre de se tornar veire. Un darrièr poton e los Ribieiròls totes sols se n'anèron cap a l'ostal. Al Carrelièr un aigaci lor tombèt dessus. Tronava e liuçava, e de pluèja, e de pluèja a ferradats.

Nòstres galavards s'abriguèron benlèu mai d'una ora darrièr la glèisa contra la paret. En aval pels travèrses, Viaur bramava que se deviá conflar.

La tronada passèt. Lo cèl s'esclarciguèt qualque briat. Entremièg las nivols un retalh de luna vièlha sortiguèt lo nas.

Los vint-e-dos joves tornèron davalar per la carral. Arribèron a la Calquièira. D'aquel temps i aviá pas de pont. Per traversar caliá gasar Viaur. Oc, mas las aigas èran montadas e lo ronfle s'afortissiá. Los vint-e-dos joves se tampèron al fons de la carral.

« Tornem al Carrelièr, diguèt un.

— Montem pus naut que gasarem a Porcassés, diguèt un autre... »

« I... I... I... I... »

Los joves levèron lo cap. Aquí, a la broa de Viaur, un caval refrenissiá, un fòrt caval tot blanc amb la brida que pendolava. Los vint-e-dos joves se sarrèron. Lo primièr sautèt a la brida. Lo caval èra plan franc e se daissèt alisar.

« Amics, diguèt lo primièr jovent, las aigas son pas tan nautas que çò que cresiàm. Se montàvem sul caval nos portariá de l'autre costat...

— Montem sul caval ! cridèron totes. Montem sul caval !... »

E ne montèt un. E ne montèt un autre. Darrièr, l'esquina del caval s'estirèt de dos palms... Un autre jovent montèt e un autre encara. Darrièr, totjorn l'esquina del caval s'estirava coma la salsissa al trauc de l'embuc...

Los vint-e-dos joves trobèron aquò tot natural. Cal dire que lo vin de Galhac encara lor escalfava las aurelhas. Totes vint-e-dos se cabrèron sul caval que venguèt tament long, tament long que mesurava mai de tres canas de cap a cuol.

« I sèt ? cridèt lo primièr jovent, lo que teniá la brida.

— Esperatz ! respondèt lo darrièr que se siesiá al ras de la coeta. Esperatz ! Lo meu paire m'a recomandat de me senhar cada còp que traversariái Viaur. Ieu fau lo signe de la crotz... »

E lo jovent se senhèt. Oc alara ! « A !... A !... A !... A !... » Lo caval blanc se demesiguèt en fum...

« Sens un signe de crotz ne negavi vint-e-dos... A !... A !... A !... » refreniguèt lo rire sauvatge.

Los vint-e-dos joves s'aplatussèron sus las pèiras dins la carral. Se tornèron levar coma poguèron. L'avián reconegut lo Drac. Jamai pus de nuèch s'atardivèron...

## LO MARIDATGE DE BELUGUETA

Gardava los pòrcs la bèla Belugueta, aval lo long del riu sarrat. Las castanhas èran tombadas, se desmargavan los pelons. Que se carravan, los pòrcs, amb lo nas, de fosigar dins l'apalhada de fuèlhas !

La bèla Belugueta, contra lo castanhièr curat, petaçava lo davantal vièlh. L'agulha s'espintèt de travèrs dins lo petaç de saca.

« Ai ! lo det de l'anèl... Ai ! lo meu sang... » cridèt la filha, e levèt lo cap. Davant ela, sus un caval, veniá lo cavalièr.

« Flor de fuòc, la bèla Belugueta, te veni veire, diguèt lo cavalièr. Dona-me lo teu det que te garirai.

— Sénher, respondèt la filha, lo meu det lo vos pòdi pas donar. La mia dolor serà per ieu... »

Alara lo cavalièr dobriguèt l'estug que portava sul còr e tirèt la baga d'aur fin, puèi i tornèt: « Filha, vei aquel anèl. Dona-me lo teu det, passarà la tia dolor... Per ieu gardaràs lo teu amor.

— Lo meu amor serà pas per vos, que soi promesa. Amb lo cap d'ostal del Pargue nos maridam per Sant Martin. Ieu soi res qu'una porcatièira, Sénher cavalièr. Se me preniàtz dins la vòstra cambra, tanlèu dintrar nos convendriàm pas.

— Filha, siás pus polida que cap de Dòna de castèl. Per la primièira nuèch la vestidura tomba, e lo jorn nòu se carga lo vestit novèl. Encara me vòls pas, la bèla Belugueta, mas ieu sabi que te prendrai sus aquel caval. Uèi, solament lo det te dòn del fissal de l'agulha, mas quand la vergonha te fissarà lo còr vendràs aici que t'esperarai. Te coneisserai pertot davant tu me conéisser, filha, flor de fuòc. I! i! caval... »

Lo caval se cabrèt, refreniguèt, se n'anèt lo long del réc. Sens comprene res la filha se plorèt contra lo castanhièr curat... Puèi remausèt los pòrcs, se'n tornèt claire. Mas a l'ostal èra venguda la cordurièira: « Filha, regausis-te, que talharem lo teu vestit novial...»



La cordurièira prenguèt las mesuras amb lo riban e puèi talhèt dins lo crespè blanc. Alara se mainèt que mancava de fial.

« Filha, vai-te'n a la Plancada e compraràs de polit fial. Mas torna lèu que me languissi de demorar sens cordurar. »

Se n'anèt la Bèla Belugueta. Caminava, caminava. Dins lo coet del mocador aviá nosat lo sòu rossèl. Mas a la Crotz de la Pala, contra lo peiron de la crotz, vegèt un sac dobèrt. Del sac, de fial s'escampava a madaissas, a madaissons : fial de cambe, fial de lin, fial de seda per garnir.

Belugueta se sarrèt: « Aquí lo fial que manca, se pensèt. La cordurièira se languis a l'ostal, ieu preni lo sac, qualque mercant l'a tombat... Aital anarai pas a la Plancada... »

La filha prenguèt lo sac, amassèt totas las madaissas que s'escampilhavan e prompte se'n tornèt.

La cordurièira qu'esperava, sens demandar res engulhèt l'agulha, e de cóser, e de cordurar. L'agulha traucava dins lo petaç, lo fial la butava, cròc... cròc... los còps de dedals.

Qu'èra polida la rauba quand Belugueta l'ensagèt ! Mas caliá tuar las polas: l'endeman èra Sant Martin. Venguèt lo nòvi, lo contranòvi, la parentat dels dos costats. Una darrièra nuèch de fèbre, mai d'una ora per se vestir, e puèi tota la nòça partiguèt. Sus las èrbas i aviá d'albièira que lusissiá dins lo solelh clar...

Lo paire menava la filha coma se fa per tot país. Sus la dintrada de la glèisa, el prenguèt d'aiga al benedichièr: « Tè ! Belugueta, senha-te... »

Belugueta comencèt: « Del nom del Paire...

— A!... a!... a!... quem'èri cambiat en fial... » Una vapor de sofre pleguèt la novia de cap als pès. « A !... a !... a !... » Los petaces de crespè se descordurèron. « A !... a !... a !... a !... » Refreniguèt lo rire sauvatge, se n'anèt al vent la vapor d'infèrn. La bèla Belugueta, en camisa contra lo benedichièr, de las doas mans s'estremava lo còr.

Lo curat vièlh; aval, prompte s'anèt clare dins la sacristia. Lo clergue lo seguia, tot còp se revirava.

« Es endracada, la nòvia ! Es endracada !... » cridavan los convidats.

Lo nòvi se sarrèt: « Te vòli pas mai !... Te vòli pas mai, ramèla ! Vai- te'n...

— Vai-te'n, filha mia, ajustèt lo paire. As pecat contra Dieu e contra l'ostal... Que te torne pas veire !

— Pietat per ela ! supliquèt la maire de genolhons. Pietat ! Non, Belugueta a pas pecat!... »

Mas los convidats brandissián las cadieiras de la glèisa. Escupissián.

Belugueta, sens téner cap, fugiguèt defòra. Los autres la seguián, lo nòvi primièr, e getavan de pèiras.

Ela n'anava, pels camps, pels travèrses, lo long del riu. Las rómeics longas l'acrancavan, escrifavan la camisa leugièira, escaraunhavan las cambas nusas. E se risián los òmes darrièr.

Aval, contra lo castanhièr curat, un caval esperava pr'aquò. E, redde sus la sèla, se teniá lo cavalièr que cridèt tanlèu veire Belugueta: « Prompte vèni, vèni, flor de fuòc !... »

Belugueta ne podiá pas mai. Lo seu còr tustava coma s'anava breçar. Lo cavalièr la prenguèt, la tirèt sus la sèla. Arribavan los convidats, tota la nòça. Cadun levava la sia pèira, cadun cridava lo seu renèc.

« A !... a !... a !... » refreniguèt lo rire sauvatge. « A !... a !... a !... Flor de fuòc, se te renègan tos fraires, seràs la femna del Drac... I ! caval... »

Lo caval partiguèt coma lo grand vent d'autan. Se podián brandir los convidats. Tornariá pas jamai la Bèla Belugueta... Qual sap se tornariá lo Drac ?...

## LO SANG DEL DRAC

Jamai pus non tornèt lo grand Drac vièlh. Tot plen luènh d'aici, sus la Montanha Negra, bastiguèt lo castèl novèl. Aquí prenguèt Belugueta per femna e tres filhas lor nasquèron, a çò que se ditz.

Alara Sant Domenge montèt d'Albigés. Portava lo vestit de monge, brandissiá lo rosari de clòsques d'oliva, pè descauç se n'anava pels ostals.

« Fraires meus, presicava, fraires meus, es partit lo grand Drac vièlh, mas s'es pas escantida la sia raça. Encara demòra de la sia grana que va ganhar sul nòstre blat. Es venguda l'ora de far la triada. Sens desrasigar lo froment ara se pòt peltirar l'agram. E puèi cremarem al fuòc l'èrba marrida e d'aqueles fornèls Dieu se regausirà... »

Sonèron las campanas tres còps per jorn: lo ser a solelh colc, lo matin a primalba, e a miègjorn encara mai de vam. E caliá, familha per familha, se metre de genolhs per cridar fòrt l'àngelus, la pregària novèla. Puèi passavan los Enqueredors...

Siá lo son de las campanas, siá lo latin de la pregària, o tanplan benlèu lo fum dels lenhièrs, los Dracs, los paures Dracs gausavan pas mai sortir de nuèch, gausavan pas mai cargar la pèl de bèstia que d'unes saquèron al fuòc... E demorèron pels vilatges.

Mas los autres aimèron mai de fugir luènh, pro luènh per ausir pas mai sonar l'Angèlus. Dins las forèstes, sus las montanhas, los Enqueredors los seguián pas.

Aqui se bastir una cabana. Viure d'aglands e de carn crusa. Esperar. S'es pas perdut encara lo sang del Drac...

## LA BÈLA ESTELETA

Lo Catussat sonèt sos quatre filhs: « Ainats, lor cridèt, anatz al camp de la Batalha. De trabalh ne manca pas: los bartasses son longs, los besals son arrasats, i a de pèiras pertot. Partissètz totara. La vòstra maire s'es retirada dins la cambra. Aqueste ser a la Catussa un còp de mai garnirem lo brèç. La vòstra placa es pas aici...

— Paire, partissèm ! respondèron totes.

— Tornaretz a la nuèch. Quand arribaretz davant l'ostal, se vesètz una conolha sul balet, dintraretz: una sòrre vos serà nascuda. Mas se vesètz una agulhada contra lo portal, sens vos revirar, partiretz fòra país ganhar la vida. Un masclon de mai serà dins lo brèç e per aquel cachaniu gardarai la Catussa... »

Se n'anèron los quatre fraires. Trimèron fins a la nuèch al camp de la Batalha. A solelh colc pr'aquò tornèron a l'ostal. Davant lo potz, contra lo portal, una agulhada se quilhava, una agulhada de grifol.

Sens se revirar par tiguèron totes quatre e caminèron dins la nuèch. Curèron Lius, curèron Viaur. L'endeman al jorn curavan Ceòr e ne podián pas mai lo ser quand arribèron luènh d'aici sul puèg de Lagast.

Se revirèron alara. Davant eles s'espandissiá la forèst grand: de faus e de faus, quelques garrics aval, e puèi la barta.

« Aquí demorarem ! cridèt l'ainat. Lo país es pas de degun e serà nòstre. Per uèi

bastiscam la cabana, mas quand aurem desbosigat, sus aquel sèrre quilharem l'ostal... »

Pr' aquò èra pas un filh qu'èra nascut a la Catussa mas una filha, una filha tan polida que tanlèu la veire l'avián sonada la Bèla Esteleta.

« Los ainats son ben pro valents. Ganharàn la vida fòra país, diguèt lo paire. Aquela filha m'agrada tròp. La Catussa serà per ela. E qual sauprà quicòm ?... Plantarai l'agulhada contra lo potz... »

Aital aviá fach lo paire. Aital los filhs èran partits.

Vint ans passèron. La Bèla Esteleta èra la filha pus genta de Crespin a Castèlmarin. Un jorn pr' aquò a la Catussa s'arrestèt un pelegrin.

« Brave mond, diguèt, veni de Pèirabruna. Amont sul Lagast i a los quatre fraires que quatre jorns m'an recaptat dins lor ostal bèl. E demandan que venga lo fraire pus jove que lo voldrián conéisser... »

Se'n tornèt lo pelegrin. Lo Catussat vièlh sosquèt tot un brieu, puèi sonèt la Bèla Esteleta.

« Filha, partis ! I a los quatre fraires que t'espèran luènh d'aici sul puèg de Lagast. Te faràs conéisser coma una sòrre lor. E lor diràs que me perdonen, que m'enganèri de prene l'agulhada per la conolha... »

Partiguèt la Bèla Esteleta. Arribèt amont sul puèg de Lagast. Lo fornèl fumava. Èra dobèrta la pòrta de l'ostal bèl.

Dintrèt la Bèla Esteleta. A la cosina i aviá pas degun. Sul fuòc, dins l'ola la sopa bolissiá.

Patrac... Patrac... Qualqu'un montava. La Bèla Esteleta crenguèt per se far conéisser, se rescondèt jos l'escalièr del trast.

Èra l'ainat dels quatre fraires que dintrava. Los autres tres, dempuèi lo matin desbosigavan la barta contra la forèst grand. El, èra demorat per gardar l'ostal.

« A ! diguèt l'ainat, la sopa bolis... Veni d'abeurar los pòrcs. Ara me podi sièire... »

Davant lo fuòc se sieguèt. A la calor s'endormiguèt...

La Bèla Esteleta doçament sortiguèt de jos l'escalièr. Anèt al tirador, prenguèt lo salis, se sarrèt del fuòc, desacaptèt l'ola e rau... rau... dos gròsses planponhs de sal dins la sopa. Puèi la filha se tornèt claure jos l'escalièr del trast.

Se desrevelhèt l'ainat dels quatre fraires. Agachèt lo relòtge: « Es miègjorn », diguèt.

Se levèt, prenguèt una còrna de buòu que pendolava a la paret, dobriguèt la fenèstra e bufèt dins la còrna: « Tut... Tut... Tut... »

Los autres fraires ausiguèron de luènh. Arribèron prompte, se sieguèron a la taula, cadun parèt son escudèla, l'ainat escalciguèt la sopa.

« Qu'es aquela sopa ? cridèt lo fraire segond... Qu'es aquela sopa ? cridèron los autres dos... Sembla de salmoira.

— Pr'aquò... volguèt dire l'ainat, ai salat coma se sala: just un planponh de la man esquèrra, que sabètz ai la man esquèrra pus pichona.

— Esquèrra o drecha, as aguda la man pesuga, i tornèt lo fraire segond. Deman ieu farai la sopa, tu anaràs al bòsc... »

L'endeman lo fraire segond demorèt a l'ostal. Montèt l'ola sul fuòc amb l'aiga, los caulets e la carn. Salèt just coma caliá. Comptèt los culhieirats de sal: quatre culhieirats, un per cada fraire.

Lo fuòc cremava plan, l'ola bolissiá. Lo fraire segond sarrèt una cadieira, se sieguèt davant lo fuòc e tot doçament s'endormiguèt.

Alara la Bèla Esteleta sortiguèt de jos l'escalièr del trast, prenguèt lo salis, desacaptèt l'ola e rau... rau... quatre gròsses planponhs de sal dins la sopa. Puèi la filha se tornèt claure jos l'escalièr del trast.

Se desrevelhèt lo fraire segond. Era miègjorn. Prompte bufèt dins la còrna de buòu. Arribèron los autres fraires. Cadun parèt son escudèla e lo fraire segond escalciguèt.

« A ! A ! repoteguèt l'ainat. Se la mia sopa èra salmoira, la tia sembla la pura sal...

— Pr'aquò ! Pr'aquò ! volguèt dire lo fraire segond.

— Anem, i a pas per tant cridar, copèt lo fraire tresen. Deman ieu farai la sopa... »

E l'endeman lo tresen fraire montèt l'ola e coma los autres s'endormiguèt.

La Bèla Esteleta sortiguèt de jos l'escalièr, prenguèt lo salis e rau... rau... sièis planponhs de sal dins la sopa. Puèi tot doçament la filha se tornèt claure jos l'escalièr del trast.

A miègjorn lo fraire tresen bufèt dins la còrna de buòu. Se sarrèron los autres fraires.

Dempuèi tres jorns qu'avián pas manjada de bona sopa èran aganits. Paravan l'escudèla totes al còp. Lo fraire tresen escalciguèt.

« A ! A ! A ! cridèron totes. La sal trissa nos peta per las dents... »

Los quatre fraires escupissián. De las doas mans s'eissugavan los pòts. Cadun sul balet anèt escampar son escudèla.

L'endeman lo cachaniu demorèt a l'ostal, lo darrièr fraire. Montèt l'ola sul fuòc puèi s'endormiguèt el tanben sus la cadieira. S'endormiguèt o ne fasiá mina, que teniá los uèlhs entredobèrts.

Quand lo vegèt aital esparracat sus la cadieira, la Bèla Esteleta sortiguèt de jos l'escalièr. Prenguèt lo salis, se sarrèt del fuoc, desacaptèt l'ola.

« Qual siás, tu ?... » Lo cachaniu s'èra levat. De las doas mans sarrèt lo braç de la filha:  
« Qual siás, tu ?

— Soi la Bèla Esteleta, la tia sòrre, veni de mercé lo pelegrin », respondèt la filha.

Era pas miègjorn encara mas lo cachaniu prenguèt la còrna de buòu e bufèt a s'espètar las maissas...

Los autres fraires de s'amassar: « Qué i a ? Qué i a ?

— La Bèla Esteleta, la nòstra sòrre, que ven de mercé lo pelegrin, respondèt lo cachaniu.

— Perdonatz lo nòstre paire ! repetiá la Bèla Esteleta... Perdonatz lo nòstre paire que prenguèt l'agulhada per la conolha...

— Lo perdonam ! Te perdonam tu ! cridèron los quatre fraires. Mas te gardarem aici qu'avèm pas cap de femna, e nos petaçaràs las cauças, e nos faràs la sopa. Te pagarem se cal. Aital ganharàs la verquièira... »

E demorèt sul Lagast la Bèla Esteleta. Fasiá la sopa, e petaçava, abeurava los pòrcs. Los quatre fraires desbosigavan. Quina polida bòria aquò seriá al torn de l'ostal: dètz còps pus bèla que totes los camps de la Catussa ensemble !

Cada matin, davant de partir, los quatre fraires disián: « Bèla Esteleta, Bèla Esteleta, daisses pas s'escantir lo fuòc. Aici cap d'alumetaire passa pas e de vesin n'avèm pas un per demandar de brasa.

— Pr'aquò, respondiá la Bèla Esteleta, mai d'un còp vesi un fum que se lèva darrièr la forèt.

— Sòrre ! Sorreta ! Darrièr la forèst, lo long del riu de Salmièg, demòra qualque Drac dins la sia cabana. Promet-nos que jamai, jamai, anaràs aqui !... »

E la Bèla Esteleta prometiá. Pr'aquò un jorn que petaçava quatre parelhs de cauças, tant petacèt, tant coseguèt, qu'agachèt pas lo fuòc. Mas quand levèt lo cap lo fuòc cremava pas mai. La Bèla Esteleta boleguèt las cendres. Demorava pas una brasa de viva. Consi far ? Anava èsser miègjorn...

« Veirai ben ! » se diguèt la filha. E prenguèt un esclòp a la man, se n'anèt per delà la forèst, aval ont se vesia lo fum. Trobèt la cabana, tustèt a la pòrta. Una femna respondèt: « Qual es aqui ?... »

— Ieu soi la Bèla Esteleta. Vos veni demandar un beluguet dins lo meu esclòp.

— Filha, vai-te'n. Ieu soi una Draquessa. Se lo meu Dracon venia, qual sap çò que fariá?

— Pietat per ieu, Draquessa. Avètz aqui l'esclòp. Donatz-me lo beluguet. »

Per pietat la Draquessa prenguèt l'esclòp, l'empliguèt de brasa viva, lo tornèt a la Bèla Esteleta: « Filha, vai-te'n sens te revirar... »

Se n'anèt la Bèla Esteleta. A l'ostal prompte aluquèt lo fuòc. La sopa boliguèt dels quatre fraires. Degun se mainèt pas de res.

Degun ?... Lo Drac tornava a la cabana. Tanlèu dintrar avia nifat: « Vro... Vro... Quicòm put, quicòm nòl, qualque crestian es passat aici. »

— Degun es pas passat, volguèt dire la Draquessa.

— Vro... Vro... Quicòm put, quicòm nòl. Draquessa, me mentisses, qual es passat aici ?

— Dracon, me crides pas. La Bèla Esteleta es venguda quistar de brasa dins un esclòp.

— A!...a!...a!... La pagarà la brasa. A!...a!...a!...»

Quand aguèt pro gronit, lo Drac partiguèt. Los quatre fraires desbosigavan. A l'ostal, davant lo fuòc, la Bèla Esteleta empeutava quatre parelhs de debasses vièlhs.

Tòc... Tòc... Mas qualqu'un tusta a la pòrta ?...

« Qual es aqui ? » demanda la filha.

Una votz rauca respond: « Aici lo Drac... Bèla Esteleta, torna-me lo meu beluguet o dona-me lo teu det pichonet... »



La Bèla Esteleta agachèt lo fuòc. Era nova la brasa, tota. Consi tornar conéisser lo beluguet del Drac ?

Alara la filha, sens dobrir la pòrta, passèt lo det pel trauc de la cadaula. De per defòra lo Drac prenguèt aquel det, lo mordiguèt e tot doçament, tot doçament chuquèt lo sang de la filha.

Lo ser, quand los quatre fraires tornèron, trobèron la Bèla Esteleta que trantolava. Era pas blanca que lo seu mocador blanc.

« Siás malauta ?... » demandèron totes. Mas ela respondèt pas, escalciguèt la sopa puèi se n'anèt al lièch.

L'endeman anava melhor. Mas tanlèu partits los quatre fraires lo Drac tornèt... E tornèt cada jorn. Tustava a la pòrta: « Bèla Esteleta, torna-me lo meu beluguet o dona-me lo teu det pichonet... »

La Bèla Esteleta donava lo det. Los fraires cada ser la trobavan pus malauta.

L'ainat diguèt un matin: « Sòrre, sorreta, ne podes pas mai, te lèves pas del lièch. Lo cachaniu te gardarà.

— Non, respondèt la Bèla Esteleta, aquò me passarà. Anatz al bosc, ieu me gardarai sola... »

E se levèt... Lo ser foguèt encara pus malauta. Los quatre fraires alara tant la preguèron qu'ela lor contèt tot: consi èra anada quistar de fuòc a la cabana e consi dempuèi lo Drac veniá...

« Vai-te'n al lièch, diguèt l'ainat. Deman anarem pas al bòsc. E diràs al Drac que se te vòl prene lo det passe lo cap per la catonèira... »

L'endeman, los quatre fraires anèron pas al bòsc, se tenián dins l'ostal de cada part de la pòrta, cadun amb la pigassa.

Tòc... Tòc... Tòc... Arribava lo Drac: « Bèla Esteleta, Bèla Esteleta, torna-me lo meu beluguet o dona-me lo teu det pichonet... »

Respondèt la Bèla Esteleta: « Sénher Drac, de tant que soi lassa me pòdi pas téner drecha, me rebali per tèrra. Passatz lo cap pel trauc de la catonèira, vos donarai lo det...»

Lo Drac passèt lo cap pel trauc de la catonèira... Pinga, panga !... Las quatre pigassas

tustèron al còp. Lo cap infernenc l'asclèron, l'espotiguèron... Quand ne poguèron pas mai de clapar, los quatre fraires dobriguèron la pòrta. Trigossèron lo cadavre del Drac pro luènh de l'ostal, al riu de la Durenca e lo getèron dins lo gorg.

Puèi-se n'anèron al trabalh. La Bèla Esteleta gardèt l'ostal tota sola. Sul ser la Draquessa passèt:

« Bèla Esteleta, demandèt, Bèla Esteleta, lo m'as pas vist lo meu Dracon ?

— L'ai pas vist, mas dempuèi lo matin los còrbs craulan sul riu de la Durenca, benlèu que l'an trobat !... »

La Draquessa se n'anèt ont craulavan los còrbs. Vegèt lo seu Dracon dins lo gorg. Sus las èrbas prautidas al ras de l'aiga quatre penches de còrna èran pausadas.

La Draquessa getèt un planponh de tèrra dins lo gorg puèi amassèt las quatre penches e se'n tornèt. Cridèt en passant davant l'ostal dels quatre fraires: « Bèla Esteleta, Bèla Esteleta, l'ai trobat lo meu Dracon. Siás estada plan brava, tè ! pren aquelas penches que te serviràn... »

La Bèla Esteleta se pensèt: « Quatre penches !... N'aurai una per cada fraire. Deman es dimenge, se penchenaràn... »

Se penchenèron los quatre fraires, amb las quatre penches. Se penchenèron e tant tirèron sus la borra que cridèron: « Mà... Mà... Mà... » E tombèron per tèrra sus quatre patas, e de sautar, e de gingar per l'ostal: « Mà... Mà... Mà... »

Eran pas mai los quatre fraires, èran quatre vedelons d'Auvèrnha a la pèl lusenta. E cercavan los dets de la Bèla Esteleta per los tetar coma se i aviá de lach...

Se plorèt la Bèla Esteleta, puèi tot doçament butèt los vedèls a l'estable. Lor donèt de bren dins d'aiga tebesa e lor piquèt de rabas dins un paiolet...

E puèi, coma la Bèla Esteleta podiá pas demorar sola, se maridèt amb lo primièr boscatièr que montèt sul puèg: un òme fòrt e bèl ça que la que s'apelava Fulcrand Calvet.

Fulcrand èra plan brave, dur pel trabalh, e sonhava los vedelons. Anèt a Salmièg a la fièira comprar una vaca de lach per melhor los noirir.

E las annadas passèron. Un dròlle pichon nasquèt. Se parlèt alara de guèrra. Fulcrand partiguèt a l'armada que lo venguèron sonar. Se batián sabi pas ont, la guèrra jamai non acabava.

La Bèla Esteleta mai d'un còp se plorèt. Mas calíá manténer l'ostal, e noír lo nene pichon, sens parlar dels vedelons...

La Draquessa venguèt un jorn sul Lagast. Portava de deligèa pel nenon, parlèt tot un brieu a la Bèla Esteleta, la confortèt. La Bèla Esteleta se mesfisava pas: còr malaut se mesfisa pas pro.

La Draquessa tornèt mai d'un còp e cada còp demorava pus bèl brieu. Tanplan ajudava per far la bugada o per amassar de caulets per la bolidà.

Talament que la Bèla Esteleta diguèt un jorn: « Draquessa, la vòstra cabana vos tombarà lèu dessus. Aici l'ostal es pro bèl, aqueste ser vos farai un lièch dins la cambra nauta... »

La Draquessa demorèt sul Lagast. Lo nenon la coneissiá e la sonava « Memi ». Los vedelons pr'aquò la fugissián.

Darrièr l'ostal i aviá lo trauc prigond que los fraires n'avián tirat lo tram per prestir lo bart. Un jorn lo nenon s'amusava al ras del trauc. La Draquessa que lo velhava se sarrèt, de per darrièr butèt lo paure enfant que tombèt en cridant.

La Draquessa sonèt: « Bèla Esteleta, Bèla Esteleta, lo nenon es tombat dins lo trauc del tram. Ieu lo pòdi pas aténher... »

Venguèt a l'escorsa la Bèla Esteleta. Coma dins un potz, prompte davalèt per assecorrir l'enfant. Ja lo teniá. Alara la Draquessa prenguèt una pèira bèla que pesava mai de cinc quintals, la levèt a plec de braç, n'acaptèt lo trauc.

« A !... A !... A !... se riguèt la Draquessa. Dins lo trauc la maire e l'enfant... Serà vengat lo meu Dracon !... »

Un soldat aval veniá dins la carral: Fulcrand que tornava.

Prompte la Draquessa montèt a l'ostal, carguèt un faudal de la Bèla Esteleta e tornèt davalàr.

« Fulcrand, lo meu Fulcrand, cridèt. Se sabiás, dempuèi que t'espèri !... »

E la Draquessa se sarrèt, los braces dobèrts. Lo soldat se recuolèt. E demandèt: « Qual siás, tu ?

— Me reconeisses pas, ieu, la Bèla Esteleta, la tia femna ?

— Mas èras pus polida quand partiguèri...

— Qué vòls, los pensaments... Abraça-me... »

Fulcrand l'abracèt de racacòr, puèi demandèt encara: « Lo nenon ?

— Lo paure ! Moriguèt d'un marrit mal lo mes passat... »

Fulcrand trantolèt.

« Te plores pas, contunhèt la Draquessa. Ieu te demòri e perque siás tornat serem contents. Prompte sagnem lo vedelon primièr. Vai lo quèrre a l'estable.

— Mas me disiás totjom qu'aqueles vedelons èran los teus fraires !

— Fraires o non, son de vedèls. Anem, vai ne sagnar un... »

Fulcrand anèt a l'estable. Los vedelons semblavan comprene, l'agachavan d'un uèlh pietadós. Fulcrand los planguèt. Ne destaquèt un que se sauvèt en gingant dins la cort e fugiguèt darrièr l'ostal. Bramava: « Mà... Mà... Mà... »

Alara una votz respondèt coma se montava de la tèrra: « Soi aici jos la pèira bèla; la podi pas levar... »

Fulcrand ausiguèt. Tornèt a l'estable, destaquèt los autres vedelons e los butèt amb lo primièr. Amb un pal los tustava fòrt.

« Mà... Mà... Mà... » Las pauras bèstias de bramar pietadosament. Fulcrand de tustar encara pus fòrt. Alara, del subte, los quatre vedelons se metèron a parlar: « Bèla Esteleta, vèni nos parar que lo teu Fulcrand nos vòl tuar !... »

E la votz respondèt que montava de la tèrra: « Soi aici jos la pèira bèla; la pòdi pas levar... »

Fulcrand vegèt la pèira sul trauc del tram e compreguèt. Prompte tomèt dins la cort.

La Draquessa demandèt: « Lo tenes aquel vedèl ?

— M'a escapat, mas daissem-lo córrer. I a pas cocha de lo sagnar. Se caufàvem lo forn de davant ? Los quatre vedèls los metriàm a rostir totes al còp. La fèsta seriá pus granda.

— As rason, cridèt la Draquessa. Caufa lo forn... »

Fulcrand aluquèt lo forn. Lo calfèt amb de genèstes. La vòlta ne venguèt roja. Alara el sonèt: « Femna, femna, vèni veire se lo forn es pro caud... »

La Draquessa se sarrèt. Fulcrand de per darrièr li sautèt al còl, la butèt dins lo fom, rau... e barrèt la pòrta.

Quand la tomèt dobrir, de la Draquessa demorava res que de cendres negras.

« Fulcrand !... Fulcrand !... »

Qual sonava per la cort? Los quatre fraires. Totes quatre desliurats de lor estat de bèstia dempuèi que la bruèissa èra cremada.

E cerquèron de palfèrres. E totes amb Fulcrand solevèron la pèira. Tirèron del trauc la Bèla Esteleta e lo nenon qu'aviá pas ges de mal...

Quina fèsta puèi sul Lagast ! En remembre de tot aquò se quilhèt la Piramid...

Se me cresètz pas: un Fulcrand Calvet ne trobaretz un encara al Vitarèl. Calvet o Calvé? Lo paire d'Emma la cantaira èra ben nascut sul Lagast...

## LA MONTANHA NEGRA

Aquel conte es lo conte pus long, e mai benlèu lo conte pus polit.

I aviá donc un òme, pro jove encara, que s'apelava Enric. Una nuèch, a la Plancada, dins una cambra sarrada, Enric juguèt a las cartas. El tot sol contra lo sastre. Puèi tot sol contra lo molinièr.

E perdèt tot çò seu. L'argent per començar. La bòria seguèt, lo bestial e los estables... Puèi los mòbles e l'ostal... Puèi lo vestit que portava. Tot... Per pietat pr'aquò lo molinièr li daissèt la camisa.

Enric saludèt la companha e sortiguèt. Ont anar ? La nuèch encara seriá longa.

« Me vau penjar, diguèt Enric, a la crotz del cementèri. Amb la camisa, qu'es de tela bona, me farai una mena de còrda solida... »

Enric arribava sus la pòrta del cementèri. A palpas cercava la cadaula. Mas una man dura sarrèt la sia man. Un òme èra aqui que l'esperava, pus negre encara que la nuèch.

« Enric, ont vas ? » demandèt l'òme.

Enric alara lo vegèt e respondèt — consi respondre mai ?—: « Me vau penjar !... »

L'òme dobriguèt lo grand saile negre que l'acaptava de cap als pès:

« Enric, escota-me. Sabi tot çò que t'es arribat. Es al meu paire qu'anavas, mas ieu t'ai trobat de davant. E te pòrti aquí una ola. Es plena de loïses d'aur. La te doni, pren-la. Tornaràs comprar la tia bòria, e ton ostal, e tot. E mai encara l'ola serà pas curada. Perqué la prenes pas, Enric ?... Mas as paur ?...

— Degun dona pas res per res, l'òme. Aquel aur lo te pòrai pas jamai tornar. Qué vòls de ieu ?

— Quand doni de bon còr, ieu doni. N'ai de plenas arcas de loïses d'aur al meu castèl, e las pèiras de la mia montanha per mon poder las viri en pèiras d'aur. Alara pren l'ola. Te demandi solament de la me tornar portar, sens res dedins, m'ausisses plan, sens res dedins, al cap d'un an e d'un jorn, al meu castèl sus la Montanha Negra.

—Me dises pas lo teu nom, l'òme; consí te trobarai ?

— M'apèli coma m'apèli. I a pas qu'una Montanha Negra. E sus la Montanha Negra i a pas qu'un castèl, lo meu. Dins un an e un jorn al meu castèl t'espèri. Promés ?

—Promés !... »

E Enric prenguèt l'ola. Un revolum de vent se levèt. Lo saile grand de l'òme batèt coma un parelh d'alas negras. Un caval refreniguèt. Enric cresiá d'aver somiat. Pr'aquò teniá l'ola de las doas mans de tant qu'èra pesuga...

L'endeman Enric tomèt comprar las cauças per començar, e l'ostal, e la bòria e mai encara mai... Calíá ben curar l'ola per la tornar portar.

Promés, tengut... Quand venguèt lo temps, Enric partiguèt pro lèu per arribar sus la Montanha Negra lo jorn convengut.

Mas consi trobar lo camin ? Calíá curar Viaur... E Tarn... E mai Agot. De setmanas e de setmanas. Puèi Enric vegèt una montanha nauta que tocava lo cèl. Es aquí, se pensèt, e s'arrapèt de rocada en rocada. Al cap de la montanha, pas de castèl mas un ostalon pichonèl que se destrantalhava. Lo fornèl fumava pr'aquò.

Enric tustèt a la pòrta. Un òme vièlh li dobriguèt: vièlh, vièlh, tot plegat de vielhum, lo nas suls genolhs.

« L'òme, demandèt Enric, es pas aici la Montanha Negra ?

— Sabi pas. Soi tròp jove per te respondre. Ai pas que cent ans. M'apèlan l'Enfarinat... Siás montat per l'avèrs, davala per l'adrech, puèi tomaràs montar. E trobaràs lo meu fraire que benlèu, el, sauprà quicòm... »

L'òme vièlh tornèt barrar sa pòrta. E Enric davalèt. Caminèt encara una setmana. Vegèt una altra montanha que se levava nauta, pus nauta que lo cèl.

Enric s'arrapèt de rocada en rocada. Al cap de la montanha, pas de castèl mas una paura cabana de genèstes, bassa e sens cap de pòrta...

Enric cridèt: « I a pas degun ?... »

Un cluèg de genèst se boleguèt e, pel trauc que se fasiá, un òme vièlh sortiguèt: vièlh, vièlh, tot plegat de vielhum, lo nas suls artelhs...

« L'òme, es pas aici la Montanha Negra ?

— Sabi pas. Soi tròp jove per te respondre. Ai pas que cinc cents ans. M'apèlan l'Uganaud... Siás montat per l'avèrs, davala per l'adrech, puèi tornaràs montar... E trobaràs lo meu fraire que benlèu, el, sauprà quicòm... »

L'òme vièlh se tornèt claure dins sa cabana e tirèt lo cluèg. Enric davalèt. Caminèt encara una setmana. Vegèt una altra montanha que se quilhava pus nauta, nauta a traucar lo cèl.

Enric s'arrapèt de rocada en rocada. Al cap de la montanha, pas de castèl mas una cleda de ramas de bèç.

Enric anava sonar, mas lo vent virèt. Alara la cleda se virèt tanben, contra lo vent. Enric se sarrèt mai. Un òme se teniá darrìer la cleda: vièlh, vièlh, tot agrolit, tament plegat de vielhum que se trigossava per tèrra sens se poder levar.

« L'òme, demandèt Enric, es pas aici la Montanha Negra ?

— Sabi pas. Soi tament vièlh que me soveni pas pus... Ai mila ans. M'apèlan lo Patarin... »

Enric, de lassièira e de defèci, se daissèt tombar per tèrra darrìer la cleda del vièlh e se plorèt...

« Te ploras, diguèt lo vièlh. Se te podiái ajudar... Siás montat per l'avèrs, davala per l'adrech. Dins la comba de la montanha trobaràs un prat. Al mièg del prat es un estanh. Te rescondràs dins las amarinas, esperaràs. Sul ser, tres ritas vendràn nadar dins l'estanh: la rita negra primièira, puèi la grisa, puèi la blanca. Las daissaràs nadar. Quand sortirà



de l'estanh, te sarraràs de la rita blanca e, sens dire res, li trairàs una pluma de l'ala... Aital benlèu trobaràs lo camin de la Montanha Negra... »

Enric mercegèt lo vièlh e davalèt. Arribèt dins la comba, trobèt lo prat. Se rescondèt dins las amarinas a la broa de l'estanh. Esperèt. Sul ser, tres ritas venguèron nadar: la rita negra primièira, puèi la grisa, puèi la blanca. Las daissèt nadar. Quand sortiguèron de l'estanh, Enric se sarrèt de la rita blanca e, sens dire res, prompte li traguèt una pluma de l'ala...

La rita sautèt coma per volar. E se daissèt tornar tombar. Mas èra pas mai una rita mas una filha vestida de blanc, rossèla de pel.

« Consi t'apèlas ? demandèt la Filha-Rita.

— Enric.

— E qué me vòls ?

— Cèrqui lo camin de la Montanha Negra.

- Per delà la comba, l'autra montanha. Es aqui la Montanha Negra. E dessus i a un castèl, lo castèl del Drac, lo meu paire. Las autras doas ritas que son partidas son las mias sòrres. Mas, d'ont venes, Enric ?

— De vèrs la Plancada.

— Lo país de la mia maire. Jamai i soi pas estada.

— Me menariás pas al teu paire ?

- Non, Enric, que lo meu paire vòl pas degun de la sia familha dins sas apertenenças quand espèra qualqu'un, e sabi que t'espèra. Mas ara escota-me, serà lèu nuèch. Lo meu paire te convidarà per sopar. Manges pas res aumens de çò que te serà donat, begas pas tanpauc que lo poison es pertot... Alara lo meu paire te pregarà de jogar a las cartas amb el. Jòga. Mas se per en cas una carta tomba per tèrra, te baisses pas per l'amassar. Un cotèl es prèst per te copar lo còl... Puèi seràs menat al lièch. T'endormiràs pas e te vendrai veire per te dire mai. »

La filha sautèt e tornèt rita e se n'anèt.

Enric traversèt lo prat. Per delà la comba vegèt la Montanha Negra e lo castel dessus. Seguèt lo camin que montava. Arribèt davant la pòrta del castèl e tirèt l'esquila. Es lo Drac que venguèt dobrir.

« Promés e tengut, diguèt Enric. Te torni portar l'ola, sens res dedins... »

Lo Drac prenguèt l'ola, la desacaptèt, la saquegèt, puèi:

« Va plan, Enric. La nuèch es aqui, te convidi per sopar... »

Enric dintrèt darrièr lo Drac. Dins la sala grand del castèl, sus la taula grand, doas escudèlas d'aur esperavan, una de cada part, e los culhièrs e las forquetas, d'aur tanben.

Los servicials portèron per sopar dins un plat long d'aur: res que de clòsques de nòses. E per beure dins un pegal d'aur: d'aiga del rajòl.

Lo Drac se metèt a manjar: cròc... cròc... Los clòsques de nòses li petavan per las dents. Alara per los far davalar beviá l'aiga lo plen pegal.

Mas se mainèt lèu lo Drac qu'Enric manjava pas

« Te conven pas lo meu sopar, demandèt, o as pas talent ?

— Ai pas enveja de res aqueste ser, qu'ai plan dinnat a miègjom.

— Coma volràs. Ieu ai acabat de sopar. Alara, se jogàvem a las cartas totes dos ?...

— E mai benlèu te ganharai... »

Los servicials portèron las cartas. Enric copèt. Lo Drac donèt. Mas en donant tombèt una carta :

« Amassa-la, Enric.

— Amassa-la tu, soi pas lo teu vailet... »

Lo Drac alara getèt totes las cartas sus la taula.

« Ai sòm, diguèt. E tu tanben, me sembla. Los servicials te menaràn dins la cambra que t'ai gardada... »

Quand Enric foguèt tot sol dins la cambra que lo menèron, se desvestiguèt e s'anava metre al lièch. Mas la fenèstra tustèt e la Filha-Rita se trobèt aqui.

« Çò primièr, te pòrti per manjar, diguèt ela, que siás aganit de talent. De bon pan e de bona cam... E de bon vin. »

Enric mangèt e beguèt. La Filha-Rita li copava los tròces e li meissiá lo vin.

« Ara escota-me plan, diguèt ela. Aquesta nuèch, se tenes a la tia vida e a ieu, dormigas pas sul lièch, ni dins lo lièch, mas jol lièch, òc, dejós. Serà lèu ora, a deman... »

La fenèstra tustèt. La Filha-Rita se trobèt pas mai aqui.

Enric èra las e li fasiá ben pena. Lo lièch semblava bon amb sos lençòls blancs... Mas el se butèt jol lièch, s'estirèt sul ponde e s'endormiguèt.

Pas per un brieu. Mièjanuèch piquèt al relòtge naut del castèl. Alara lo Drac davalèt per la chimenèia dins la cambra d'Enric e portava una forca bèla de las puas de fèr... Larguèt una lofinada de sofre. Puèi se sarrèt del lièch e a còps de forca, forqueja que forquejaràs... Trauquèt los lençòls, trauquèt lo plumet, trauquèt lo matalàs... Quand foguèt pro las, larguèt una altra lofinada de sofre e tornèt montar per la chimenèia...

L'endeman lo Drac foguèt tot susprés de veire Enric sortir de la cambra.

« As plan dormit ? li demandèt.

—Pas tròp, respondèt Enric. I a de cimecs dins aquel lièch e tota la nuèch m'an fissat...

—As ben las codenas duras ! » diguèt lo Drac...

Puèi totes dos tornèron dins la sala grand per dejunar: de clòsques de noses e d'aiga.

« E mai vòlgas pas manjar, diguèt lo Drac, te caldrà trabalhar. Ai una forèst per copar, tota, davant aqueste ser, e i anaràs sol. Trobaràs los espleches que cal dins la cabana del boscatièr al mièg de la forèst... Alara vai... »

Enric anèt a la forèst. Trobèt la cabana del boscatièr e los espleches. Oc, los espleches: una pigassa de veire e un rebuc de veire...

Enric donèt un còp de pigassa. La pigassa volèt en tèstes. Tustèt un còp amb lo rebuc. Lo rebuc s'engrunèt.

Qué far mai ? Enric cerquèt un lièch de mofa plan doça, se jaguèt e s'endormiguèt.

A miègjorn qualqu'un lo tustèt sus l'espata. Se desrevelhèt. La Filha-Rita èra aqui.

« Es aital que trabalhas ? diguèt ela. Tenes pas a la tia vida ni a ieu !

— Consí poder trabalhar amb los espleches de veire que ton paire m'a provesit ?

Puèi veirem... »

— Va plan. Per ara manja que te pòrti lo dinnar...

Enric mangèt. La Filha-Rita li copava los talhons e li meissia lo vin...

Las ombras se fasián longas.

« Es ora de trabalhar ! » diguèt la Filha-Rita. E tirèt de sul seu còr que la portava totjorn la gimbla d'avelanièr:

« Per l'amor d'aquela gimbla ieu vòli que la forèst tota siá copada, la lenha menuda rebugada, acapcada en cluèges, los rols ressats, los socs asclats, puèi que cluèges, rols e asclas tot siá carrejat e acaselat davant la pòrta del castèl... Ai dich !... »

La Filha-Rita tustèt de la gimbla. Un escarapetal coma un tròn. Los arbres tombèron totes. Mila rebucs rebuguèron, milanta tòras torèron que degun ne vesia pas. Suls cunhs quantes de malhs sautèron ?... Un vent soledre se levèt. Los cluèges primièrs montèron, puèi las asclas e los rols...

Sul seu còr la Filha-Rita tornèt recaptar la gimbla e se trobèt pas mai aquí.

Lo ser, quand Enric tornèt al castèl, lo Drac l'esperava davant la pòrta. Los rols d'una part, las asclas de l'autra, e los cluèges un lenhièr grand.

« As plan trabalhat, diguèt lo Drac. Vèni qu'anam sopar... »

Cròc... cròc... cròc... De clòsques de noses e d'aiga. Mas Enric manjava pas.

« Juguem a las cartas ! » diguèt lo Drac e ne tombèt una. Mas Enric l'amassèt pas. Lo Drac getèt las autras cartas sus la taula.

« Vai-te'n al lièch, Enric, que debes aver sòm. Los servicials te menaràn... »

Quand Enric foguèt tot sol dins la cambra, se desvestiguèt e s'anava metre al lièch. Mas la fenèstra tustèt e la Filha-Rita se trobèt aquí.

« Manja, Enric... Beu... »

Enric se daissava servir. La Filha-Rita li copava los tròces e li meissia lo vin.

« Ara me creses, diguèt ela. Se tenes a la tia vida e a ieu, aquesta nuèch dormigas pas sul lièch ni dejós. Te dormiràs sus aquel armari. Serà lèu ora. A deman... »

La fenèstra tustèt. La Filha-Rita se trobèt pas mai

Enric agachèt pas lo lièch e montèt sus l'armari. A pro pena s'aviá de plaça que trucava la travada e se podí pas estirar.

Ja mièjanuèch picava al relòtge naut del castèl. Alara lo Drac davalèt per la chimenèia dins la cambra d'Enric e portava una forca bèla de las puas de fèr... Portava tanben un estanhon d'òli de pèira, l'òli negre que tant put... Larguèt una lofinada de sofre. Puèi se sarrèt del lièch. Escampèt dessús tot l'òli de pèira, l'aluquèt d'un còp de briquet. Aquò cremèt, aquò fumava, e lo Drac de dançar dessús. Quand foguèt pro las, tustèt sul fuoc amb la forca per l'escantir. Larguèt una altra lofinada de sofre e tornèt montar per la chimenèia...

L'endeman, lo Drac foguèt tot susprés de veire Enric sortir de la cambra.

« As plan dormit ? li demandèt.

— Pas tròp. Aquò podí l'òli de pèira.

— Era per cacar las címeccs, diguèt lo Drac. Mas siás de la mena de las alabrenas, tu !...»

Dins la sala grand lo dejunar esperava. De clòsques de noses e d'aiga: cròc... cròc... cròc...

« Dempuèi que siás aici, diguèt lo Drac, ai pas vist qué manjavas. Pr'aquò ièr trabalhèras plan. Uèi i a de trabalh per tu encara. Sabes, aquel estanh dins la comba de la montanha... A pas cap de bonda ni d'escampador. Mas vòli que davant aqueste ser l'estanh siá vojat e pescat. I anaràs sol. Trobaràs los espleches que cal jos un cluèg de joncasses a la broa de l'estanh... Alara vai... »

Enric anèt a l'estanh. Trobèt lo cluèg de joncasses. Dejos i aviá los espleches—quines espleches ! — Un grelh del margue long per grelhar las castanhas, un crivèl de tela d'aram per la grava...

Enric trempèt lo grelh dins l'estanh e lo tornèt tirar per posar l'aiga. L'aiga ragèt tota pels traucs. Trempèt lo crivèl. L'aiga passava tota per la tela d'aram.

Qué far mai ? Enric cerquèt un lièch de joncasses plan secs, se jaguèt dessús e s'endormiguèt.

A miègjorn qualqu'un lo tustèt per l'espatla. Se desrevelhèt. La Filha-Rita èra aqui.

« Es aital que trabalhas ? diguèt ela. Benlèu tenes pas a la tia vida, mas començavi de creire que teníás a ieu...

— Consi poder trabalhar amb aqueles espleches traucats que lo teu paire m'a provesit?...

— Va plan. Un còp de mai te pòrti lo dinhar. Manja per ara, puèi veirem... »

La Filha-Rita atalhonava, servissiá Enric, li meissiá lo vin... Las ombras se fasián longas. Una frescor montèt de l'estanh...

« Es ora de trabalhar ! » diguèt la Filha-Rita. E tirèt de sul seu còr que la portava totjorn la gimbla d'avelanièr.

« Per l'amor d'aquela gimbla, ieu vòli que l'estanh tot siá vojat, lo peis pescat e carrejat dins los bacins d'aiga davant la pòrta del castèl... Ai dich... »

La Filha-Rita tustèt de la gimbla. Un escarapetal coma un tròn. Las aigas se conflèron, s'escampèron totes pel prat. L'estanh èra vojat. Los peisses, totes, coetejavan per l'èrba. Lo vent soledre se levèt. Los trogans montèron primièrs, puèi tota la peisblancalha, las anguilas seguèron e las trochas darrièiras.

Sul seu còr la Filha-Rita tornèt recaptar la gimbla e se trobèt pas mai aquí...

Lo ser, quand Enric tornèt al castèl, lo Drac l'esperava davant la pòrta: las trochas dins un bacin d'aiga, las anguilas dins un autre, tres o quatre bacins encara de peisblancalha o de trogans.

« As plan trabalhat, diguèt lo Drac... E siás a l'ora per sopar... »

De clòsques de noses totjorn... cròc... cròc... cròc... e d'aiga. Enric mangèt pas. Ni mai amassèt pas la carta.

« Vai-te'n al lièch ! » diguèt lo Drac.

Quand Enric foguèt tot sol dins la cambra, se desvestiguèt e s'anava metre al lièch, perque los servicials avián portat un autre lièch... Mas la fenèstra tustèt e la Filha-Rita se trobèt aquí.

Portava lo sopar per Enric. El se daissava totjorn servir. La Filha-Rita li copèt los tròces e li meissiá lo vin.

« Ara me creses, diguèt ela. Me creiràs encara mai. Se tenes a la tia vida tenes a ieu e m'escotaràs. Alara aquesta nuèch dormigas pas sul lièch, ni dejos, ni sus l'armari. Dormigas pas solament dins la cambra. Tanlèu que serai partida dobris la pòrta, torna-la barrar darrièr tu, davala per l'escalièr que vira. Quand seràs a la cava dormiràs ont poiràs. A deman: es ora... »

La fenèstra tustèt. La Filha-Rita se trobèt pas mai aquí.

Enric davalèt a la cava, prompte per l'escalièr que vira. Sautèt dins la tina qu'èra seca. S'estirèt.

Ja mièjanuèch picava al relòtge naut del castèl. Alara lo Drac davalèt per la chimenèia dins la cambra d'Enric e portava una forca bèla de las puas de fèr... Portava tanben un estanhon d'òli de pèira, l'òli negre que tant put... Sus l'espata portava encara un malh de fèr margat de fèr... Larguèt una lofinada de sofre. Puèi escampèt l'òli de pèira per tota la cambra, l'aluquèt d'un còp de briquet. Aquò cremèt, aquò fumava. Las flambas negras tornejavan e lo Drac dançava al mièg. D'una man brandissiá lo malh de fèr. Tustèt sul lièch a l'espotir, sus l'armari a lo bassacar. Tustèt sus la travada que davalèt, e sul ponde que s'esparrabissèt entrò la cava. Las flambas negras s'alongavan, lo Drac al mièg totjorn sautava. Quand foguèt pro las, batèt lo fuoc a còps de forca per l'escantir... Larguèt una altra lofinada de sofre e tornèt montar per la chimenèia.

L'endeman lo Drac foguèt tot susprés de veire Enric sortir per la pòrta de la cava.

« As plan dormit ? li demandèt.

— Pas tròp. Aquò pudiá totjorn l'òli de pèira. E vòstre castèl es tament vièlh que las fustas son cussonadas. Somiavi que dançavi, mas de tant de vam que tustavi lo ponde es passat dejos. Lo plancat m'es tombat dessus e me soi desrevelhat a la cava.

— Quand prendrai gendre, diguèt lo Drac, comandarai los obrièrs per tot adobar de nòu. Mas siás de la mena de las sèrps, tu ?... »

Al dejunar lo Drac mangèt de bon apetit de clòsques de noses: cròc... cròc... cròc... E beguèt un pegal d'aiga. Puèi diguèt:

« Enric, me còstas pas de noirir, mas trabalhas plan... Sabes, aqueste matin lo meu gal pus polit s'es escapat de per la polalha. A volat sul castèl, a volat sus la torre granda. Ausis-lo amont que canta. Davant aqueste ser, Enric, me cal aquel gal. Es tament vièlha, la torre granda, que i a pas pus d'escalièr per i montar. Mas d'escalas ne manca pas jos la cobèrta al pè de la torre... Alara vai... »

Enric anèt a la torre granda. Trobèt las escalas jos la cobèrta. Ne quilhèt una contra la torre mas tanlèu quilhada l'escala tornèt tombar... La tornèt quilhar e tornèt tombar encara... Ne quilhèt una altra e tombèt coma la primièira. Las ensagèt totas e totas tombèron.

Enric comprenguèt que la torre èra embelinada. Qué far contra l'embelinament ?... Alara cerquèt una pèira de lausa plan lisca, se jaguèt dessus e s'endormiguèt.



A miègjorn qualqu'un lo tustèt per l'espata. Se desrevelhèt. La Filha-Rita èra aquí...

« Es ieu que teni a la tia vida, diguèt ela. Perqué tu tenes pas a la mia ? Son pas las escalas que te mancavan uèi...

— Tantas n'ai quilhadas, tantas son tombadas. La torre granda es embelinada.

— Va plan. Per ara manja, que pel darrièr còp te pòrri lo dintrar. Puèi veirem... »

Lo pan blanc e la carn chucosa: la Filha-Rita atalhonèt tot. Servissiá Enric talhon per talhon. Puèi li meissiá lo vin...

L'ombra de la torre granda virava, aaptava tot lo castèl e s'alongava encara.

« Es ora de trabalhar !... » diguèt la Filha-Rita. Jos la cobèrta i aviá un pairòl e un trespè.

« Enric, vai al rajòl, emplis aquel pairòl d'aiga. Pausalo sul trespè... Ara pren una escala, bresa-la... Aquí as de lenha. Met-la jol pairòl e aluca-la... Bresa las escalas totes se cal, mas fai bolir l'aiga... Tè ! lo meu faudal: carga-lo, aital, nosa-lo darrièr, va plan... E desvestis-me, òc, desvestis-me, quita-me tot, òc, prompte... L'aiga bolis, escota-me: me vas getar dins lo pairòl... Ajustaràs de lenha encara... Quand veiràs que la mia carn se despren de pels òsses, alara davalars lo pairòl de sul trespè... Cercaràs totes mos òsses, los tiraràs un per un sens n'oblidar cap, los amassaràs dins lo meu faudal que rebussaràs. Puèi te sarraràs de la torre granda. Prendràs un òs de dins lo faudal, lo butaràs contra la torre. I s'espintarà. Just ço que cal per pausar ton pè. Ne prendràs un autre, l'espintaràs tanben, un bricon pus naut per l'autre pè. Un autre per la man, se vòls... Contunharàs aital. Montaràs en espintant mos òsses. Quand seràs a la cima de la torre lo gal ja se dormirà. L'agantaràs. Pren la mia cambaliga, tè ! per li estacar las patas e lo metràs dins la tia biaça. Tot doçament tornaràs davalat. Un per un, en davalant, tiraràs mos òsses de per la torre e los amassaràs dins lo meu faudal. Quand seràs al fons, los getaràs totes dins lo pairòl. Tornaràs pausar lo pairòl sul trespè e faràs fuòc. L'aiga bolirà, una vapor se levarà e ieu ne sortirai... Mas qu'espèras ? Denusa soi... Prompte, geta-me dins lo pairòl...

— Teni mai a tu qu'a la mia vida. Lo gal que demòre ont es ! Mas portarai pas la mia man sus tu. Te vòli pas far còire... »

La Filha-Rita escotèt pas mai. Prenguèt vam e tota sola sautèt dins lo pairòl.

Qué podiá mai Enric ? La faguèt còire. Quand la carn se desprenguèt de pels òsses davalèt lo pairòl de sul trespè. Tirèt los òsses un per un e los amassèt dins lo faudal rebussat. Se sarrèt de la torre. Plantèt lo primièr òs que s'espintèt coma dins de burre. N'espintèt un autre per l'autre pè. E contunhèt aital. Arribèt a la pus cima de la torre e agantèt lo gal...

Enric tornèt davalar. Tirèt los òsses un per un e los amassava dins lo faudal rebussat.

A mièja torre s'arrestèt per polsar. Levèt lo cap. Amont, naut, al dentelh pus naut, quicòm blanquejava al darrièr rai del solelh: un ossarèl menut qu'èra demorat.

Enric volguèt tornar montar per l'anar quèrre. Tirèt un òs de dins lo faudal, lo butèt contra la torre. Mas l'òs s'espintèt pas. Ne tirèt un autre: s'espintèt pas tanpauc...

Enric acabèt de davalar, pus doçament encara, per oblidar pas un autre òs. Tanlèu al fons escampèt totes los òsses del faudal dins lo pairòl. Tornèt pausar lo pairòl sul trespè e empusèt lo fuòc. L'aiga boliguèt lèu. Una vapor se levèt. La Filha-Rita sortiguèt del pairòl, denusa, e se pausèt sus l'èrba rasa...

S'anava tornar vestir, mas aquí que sautèt. Cridèt. Bolegava lo pè coma se li doliá, lo pè esquèr... Oc, e mai i portèt la man. Li mancava lo cap de l'artelh pichon, la darrièira onça que l'ossarèl menut èra demorat amont.

Enric baissava lo cap e se virava de caire. Mas ela de lo sonar:

«Anem, Enric, ajuda-me de me tornar vestir que tremoli de freg, lo rosal tomba... Per un còp podes dire qu'as plan capitat. Ja lo meu paire t'espèra... Quand te veirà venir amb lo gal, de las doas mans te tustarà sus las espatlas e mai benlèu t'abraçarà... De mercé ieu e mon poder, te pren per un mèstre bruèis o un fachilhièr grand e te demandarà d'èsser lo seu gendre. Aqueste ser podes manjar de tot çò que te serà servit e beure de tot çò que te serà mescut. Dormís tanben sens crénner res, aquesta nuèch, dins lo teu lièch... Mas deman lo meu paire te prendrà jol castèl, dins la cava pus prigonda. Te nosarà un mocador negre suls uèlhs.

Las mias doas sòrres e ieu, totas tres serem davant tu, caduna dins una barrica desfonsada. Lo meu paire te dirà: D'aquelas tres aquí, quina causisses ? Mas tu de las doas mans nos palparàs los pès e quand coneisseràs lo meu artelh pichon sens la darrièira onça alara cridaràs: Es aquela que vòli... E serai ieu... »

La Filha-Rita èra vestida. Tornèt prene lo seu faudal. Lo nosèt darrièr l'esquina e se trobèt pas mai aquí...

Enric tornèt a la pòrta del castèl, lo gal dins la biaça. E lo Drac tanlèu lo veire li tustèt sus las espatlas. Enric li donèt lo gal. Lo Drac lo prenguèt, lo sospesèt, l'agachèt. Puèi abracèt Enric.

« As plan trabalhat, diguèt lo Drac. Aqueste ser soparem en família... »

Dins la sala grand, ja las tres filhas èran siegadas. La primièira, maurèla, vestida de seda

negra; la segonda, castanhena, vestida d'argent gris; e la pus jove la darrièira : rossèla, del vestit blanc de lin.

Enric se sieguèt fàcia a elas e lo Drac al prèp d'el. Las tretze candelas del candelièr d'aur cremavan totas d'una flamba clara. La vaissèla lusissiá: escudèlas d'aur, forquetas e culhièrs d'aur, gobèls e gobelets de cristal.

Una musica juguèt, resconduda darrièr la cortina. Los servicials portèron lo sopar. Dins la conca d'aur, lo bolhon de pola farcida. E la pola farcida puèi, dins un plat d'aur.

Puèi los plats que seguián los plats. E totjorn qualque servicial teniá de vin mescut: a plens gobèls lo vin roge, dins los gobelets lo vin blanc... botelhas, flascòls o flascas... Mas d'aiga i n'aviá pas...

Enric manjava e beviá. Lo Drac li tustava sus l'espatla. Las tres filhas totas tres graciosavan. Solament lo pè menut de la Filha-Rita Blanca veniá de nonent jos la taula cachar lo pè d'Enric...

La musica juguèt un darrièr còp. Las filhas se retirèron. Lo Drac se levèt e prenguèt Enric pel braç per lo menar a la cambra: la cambra qu'èra tota adobada de nòu...

« Los obrièrs son passats, diguèt lo Drac... Ai trobat, cresi plan, lo gendre que cercavi. Donc bona nuèch e dormis plan, Enric... »

Enric dormiguèt coma un prince dins lo lièch garnit de tela fina, acaptat de lana doça.

L'endeman, quand se levèt, lo Drac l'esperava sus la pòrta de la cambra e lo menèt dins la sala grand.

« Per començar, mangem aquel quartièr d'auca, diguèt lo Drac. Es salat just çò que cal per beure un bon còp... »

Enric mangèt e beguèt. Mas lo Drac lo tirèt per la marga: « Vèni... »

Davalèron a la cava: a la primièira cava. Lo Drac nosèt un mocador negre suls uèlhs d'Enric, dobriguèt una trapèla, e tornar tirèt Enric per la marga: « Vèni... »

Davalèron, davalèron per d'escalièrs que viran de cava en cava: « Vèni... Vèni... »

A la cava pus prigonda lo Drac escantiguèt lo lum que portava.

« Enric, diguèt, Enric, as davant tu, dins tres barricadas, las mias tres filhas. Aital, sens las veire, causís-ne una que la te doni per femna... »

Enric alonguèt las doas mans. Trobèt las tres barricadas desfondadas. E comencèt de palpar los pès que sortissían.

« Alara, demandèt lo Drac, as causit ?

— Pas encara...

— Mas qué fas ?

— Cèrqui se son pro grassas... »

Lo Drac se riguèt: « A !... a !... a !... » Enric palpava mai que pus. Las filhas, cosserguejadas jols pès, sisclavan.

Pr'aquò, a dich de palpar, Enric trobèt l'artelh pichon que li mancava una onça. E tenguèt fòrt aquel artelh. De l'autra man alisquèt la cambra. E cridèt:

« Es aquela d'aquí que vòli !...

— Va plan, diguèt lo Drac. Va plan. Desnosa aquel mocador. As aquí lo lum. E pren la mia filha, la que as causida, dins la tia cambra. Ieu vau sonar lo meu paire. Aquestè ser farem lo festenal... »

Enric e la Filha-Rita Blanca montèron pels escaliers... Montèron, montèron. Tornèron veire lo jorn. Enric voliá prene la filha dins la cambra. Mas ela:

« Non, Enric. Avèm just lo temps de fugir. Lo paire del meu paire va venir, aquel que se'n ditz pas lo nom... Tanlèu aici sauprà qual siás tu e çò que siás e consi ieu t'ai ajudat. E quand o dirà al meu paire... Vau a la mia cambra quèrre la mia borsa d'aur. Tu, vai a l'escura prompte. Veiràs dos cavals: Grand Vent, lo primièr, magre, borrot e pudent, e Pichòt Vent, l'autre, gras, tondu e ludent. Mas es lo primièr que te cal prene. Lo bridaràs, lo selaràs. Causiràs per el las bridadas vièlhas pus lhabrudadas, la sèla negra de cròta seca. Lo menaràs darrièr lo castèl a la pòrta falsa. T'esperarai aquí. Prompte, Enric, prompte !... »

Enric anèt a l'escura. Vegèt los dos cavals.

« Consí pòt èsser, se pensèt, de prene lo primièr ! Magre coma es, a pro pena se se trigossariá. E put, amb tota sa borra empastada de fems sec... Mentre que l'autre tan ludent !... »

Aital Enric selèt e bridèt Pichòt Vent, lo caval polit. Causiguèt per el las bridadas novas e la sèla clavelada de clavèls d'aur.

A la pòrta falsa, darrièr lo castèl, la Filha-Rita l'esperava. Tanlèu lo veire arribar torceguèt las mans

« Malaürés, te siás enganat !... »

Un tronoire de mila trons escarapètèt de montanha en montanha.

« Es aqui ! diguèt la Filha-Rita. Es aqui, aquel que se'n ditz pas lo nom. Fugiscam amb lo caval qu'avèm... »

Enric sautèt sus Pichòt Vent. La Filha-Rita se sieguèt darrièr el: « Pica, Enric, pica !... »

Enric piquèt. Lo caval n'anèt. Al cap d'una lèga ne podí pas mai de tant que polsava fòrt... Se metèt al trèt, e puèi al pas...

Patrac... Patrac... Un autre caval vení darrièr, al galaup.

« Es lo meu paire sus Grand Vent, diguèt la Filha Rita. Arrestem-nos e davalem. »

Tanlèu per tèrra, la Filha-Rita tirèt de sul seu còr que la portava totjorn la gimbla d'avelanièr:

« Per l'amor d'aquela gimbla ieu vòli que lo caval venga una jaça de fedas, Enric un pastre, ieu un anhèl dins lo seu braç... »

La Filha-Rita tustèt de la gimbla. A la broa del camin una jaça se quilhèt, longa e bassa. Sus la pòrta se tenguèt un pastre que sarrava dins lo seu braç un anhelon blanc. Mas lo Drac èra aqui. Arrestèt Grand Vent e sens davalar demandèt:

« Pastre, as pas vist passar sus aquel camin un òme a caval que raubava una filha ?

— Ai perdudas las fedas, respondèt lo pastre, las cèrqui dempuèi lo matin; Ai trobat solament aquel anhèl.

— Te demandi pas aquò, cridèt lo Drac, te demandi se per aquel camin as pas vist passar un òme e una filha...

— Vos disi que cèrqui las fedas dempuèi lo matin, sens las poder trobar, son qu'aquel anhèl... »

Lo Drac saquegèt las espatlas. « Un nèci ! » se pensèt. E se tornèt virar al galaup sus Grand Vent. Patrac... Patrac...

Tanlèu que foguèt partit, la jaça tornèt caval, lo pastre Enric, e l'anhèl la Filha-Rita...

Sautèron sul caval los dos. « Pica, Enric ! Pica !... »

Sus la pòrta del castèl, aquel que se'n ditz pas lo nom esperava. Veguèt venir lo Drac tot sol. E se reganhèt en tronoires:

« Perqué los tornas pas menar ?

— Los ai pas vistes !

— Mas qu'as vist ?

— Sus la pòrta d'una jaça un pastre que teniá un anhèl jol braç...

— Tu, lo meu filh, tu ! As pas solament coneguda la tia filha qu'èra l'anhèl blanc ! E lo pastre que la teniá èra Enric, lo raubaire. La jaça èra lo caval. Te renegarai, ieu, te renegarai !... »

Aquel que se'n ditz pas lo nom escarapètèt en tronoires. Lo Drac sus Grand Vent tomèt partir.

Enric picava, picava. Lo caval ne podiá pas mai de tant que polsava fòrt... Sens poder téner lo tròt, prenguèt lo pas...

Patrac... Patrac... Un autre caval veniá darrièr al galaup.

« Sabèm qual es, diguèt la Filha-Rita. Arrestem-nos e davalem. »

Tanlèu per tèrra tirèt de sul seu còr que la portava totjorn la gimbla d'avelanièr.

« Per l'amor d'aquela gimbla ieu vòli que lo caval venga un pont, ieu un riu d'aiga e Enric lo pescaire que me pescarà... »

La Filha-Rita tustèt de la gimbla. Un riu d'aiga canda s'escampèt tot de long. Dessús, un pont roge s'esparracava. A la broa del riu un pescaire del capèl bèl levava sas telas. Mas lo Drac èra aquí. Retenguèt Grand Vent e, sens davalar, demandèt:

« Pescaire, as pas vist passar sus aquel pont un òme a caval que raubava una filha ?

— Lèvi las telas, respondèt lo pescaire; dempuèi lo matin que las lèvi ai pas tirat encara cap de peis.

— Te demandi pas aquò. Sus un caval un òme, una filha...

— Probable que i a pas cap de peis dins aquel riu. Dempuèi lo matin lèvi las telas... »

Lo Drac brandiguèt lo cap. « Un nèci, se pensèt, un nèci !... » E se tornèt virar al galaup sus Grand Vent. Patrac... Patrac...

Mas ja lo pont tornava caval. Enric e la Filha-Rita de sautar dessus. « Pica, Enric, pica!... »

Sus la pòrta del castèl, aquel que se'n ditz pas lo nom esperava. E se reganhèt en tronoires quand vegèt venir lo Drac tot sol.

« Los ai pas vistes, diguèt lo Drac. Paire, los ai pas vistes. Al ras del pont ai trobat un pescaire que pescava lo riu de long...

— Gausas-me sonar: paire ! Consi podes èsser lo meu filh ? La tia filha qu'èra lo riu. Enric, lo raubaire, la pescava. Lo pont èra lo caval... »

Aquel que se'n ditz pas lo nom s'estrementiguèt en tronoires. Lo Drac sus Grand Vent tornèt partir.

Enric picava, picava. Lo caval ne podiá pas mai de tant que polsava fòrt. Sens poder téner lo pas se trigossava.

Enric picava, picava. Lo caval ne podiá pas mai de tant que polsava fòrt. A pro pena se se trigossava.

Un tronoire de mila tròns escarapètèt de montanha en montanha e se sarrava darrièr.

« Es aqui, diguèt la Filha-Rita, aquel que se'n ditz pas lo nom. Davalem de caval... »

Enric e la Filha-Rita daissèron lo caval sul camin e se lancèron a l'escorsa de totas lors cambas.

Un liuç, un sarrabastal. Aquel que se'n ditz pas lo nom teniá lo caval.

Luènh aval, luènh, una campana sonèt, contra lo tròn probable...

« Se i a una campana, i a una glèisa, diguèt la Filha-Rita, una vertadièira glèisa. Es aqui que nos cal anar... »

E se virèt. Getèt darrièr ela la borsa d'aur. A pèdre alen, de córrer encara mai...

Un liuç, un sarrabastal. Aquel que se'n ditz pas lo nom teniá ara la borsa d'aur. Totjorn la campana sonava...



La Filha-Rita se virèt, tirèt de sul seu còr que la portava totjorn, la gimbla d'avelanièr, e la getèt darrièr ela. Encara mai de còrrer, encara mai... Ja la crotz se vesia que mèrca la fin de la tèrra del Drac.

Un liuç, un sarrabastal. Aquel que se'n ditz pas lo nom tenia ara la gimbla d'avelanièr. Mas Enric e la Filha-Rita arribavan sus la pòrta de la glèisa. Dintrèron. Anèron al prèire vièlh que pregava davant l'autar:

« Prèire, maridatz-nos, avèm pecat... »

E lo prèire los maridèt.

Defòra, aquel que se'n ditz pas lo nom escarapètèt de milanta trons, los liuces d'infèrn fuoquejavan un darrièr l'autre que los veirials ne calehejavan.

Puèi tot s'escantiguèt, un silenci de patz tombèt. Enric e la Filha-Rita sortiguèron de la glèisa: òme e femna...

Sens se revirar daissèron darrièr eles las tèrras del Drac. Al primièr ostal que trobèron demandèron lo camin de la Placada...

\*

\* \*

Clic, clac, aqui se clavan los contes del Drac.

Acabat d'estampar lo  
30 d'abril de 1975 sus  
las premsas de la  
S. A. R. L. Estampariá  
BARNIER, 4, car. dels  
Lombards, 30000 Nimes,  
pel compte de las  
Seccions d'Avairon e de  
Tarn de l'Institut  
d'Estudis Occitans.  
Totes dreches reservats.

Depaus legal:  
Segond trimèstre de 1975.

Tèste integrau

# C.I.E.L. d'Oc

**Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc**

Sèti souciau:

3, plaço Joffre - 13130 Berro.

Tóuti dre reserva - Tous droits réservés - All right reserved.

© **Centre International de l'Écrit en Langue d'Oc -2000**

© Adoubamen dóu tèste, de la meso en pajo  
e de la maqueto pèr Ugueto Giély,  
en sa qualita de mèmbe  
dóu Counsèu d'Amenistracioun  
dóu CIEL d'Oc.

